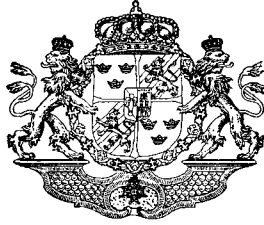

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING

BERGSHANTERING

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1943

AV

KOMMERSKOLLEGIUM

STOCKHOLM 1945
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[2030 44]

INLEDNING

TILL

Bergshantering / Kommerskollegium. – Stockholm : K.L . Beckman, 1912-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Bergshantering / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : K.L . Beckman, 1963-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

1911-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. –1950-1977 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska. – Från 1952 med parallelltitel på engelska: Metal and Mining Industries.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år...– Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Efterföljare:

Täckningsår 1978, se Statistiska Meddelanden Iv 1980:12.

Täckningsår från 1979 införlivad i Industri / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Isaac Marcus 1962-1996. – (Sveriges officiella statistik)

Översiktspublikationer:

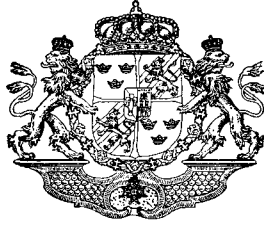
Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960. S. 1-5. Tab. 1. – Tab. 4

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

Bergshantering. År 1943. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2015.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING

BERGSHANTERING

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1943

AV

KOMMERSKOLLEGIUM

STOCKHOLM 1945
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[2030 44]

TILL KONUNGEN.

Jämlikt sin instruktion får Kommerskollegium härmed överlämna berättelse om rikets bergshantering år 1943. Berättelsen ansluter sig i fråga om plan och uppställning till närmast föregående årsberättelse.

Stockholm den 11 januari 1945.

Underdånigst

STIG SAHLIN.

A. LILIENBERG.

K.-G. Nilsson.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Allmän översikt	7
A. Bergverkens produktion	8
B. Råmaterial och bränsle samt drivkraft	27
C. Arbetsgivare och personal	34
D. Fyndigheters förvärvande och försvar	38
Fransk résumé	41
Tabeller:	
Tab. 1. Uppfordringen ur järngruvorna år 1943	46
» 2 a. Järnmalms anrikning år 1943	56
» 2 b. Järnmalms brikettering och sintring år 1943	60
» 3. Tillverkningen av tackjärn, järnsvamp och ferrolegeringar år 1943	61
» 4. Tillverkningen av smältstycken och råskenor samt götmetall år 1943	62
» 5. Tillverkningen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål samt erhållet skrot år 1943	63
» 6. Uppfordringen ur andra malmgruvor än järngruvor år 1943	64
» 7. Avsaluproduktionen av oarbetad sten och stenarbeten m. m. år 1943	70
» 8. Uppfordringen ur stenkolsgruvorna år 1943	72
» 9. Motorer, använda vid bergverken år 1943	72

Table des matières.

	Pag.
Aperçu général	7
A. La production des mines, des usines et des carrières	8
B. Matières brutes, combustibles et force motrice	27
C. Patrons et personnel	34
D. Acquisition des gisements	38
Résumé en français	41
Tableaux annexés:	
Tabl. 1. Extraction de minerais de fer, en 1943	46
Col. 1: Mines; col. 2: Nombre de concessions exploitées; col. 3: Nombre des journées d'exploitation; col. 4—5: Roche et minerais réunis tirés, (col. 4) sous terre et (col. 5) à ciel ouvert; col. 6—8: Production (col. 6), valeur en couronnes (col. 7), dont de déchets (col. 8) de minerais de fer tirés directement utilisables; col. 9—12: Pour cent, (col. 9) de fer, (col. 10) de phosphore, (col. 11) de soufre et (col. 12) de manganèse contenu dans le minerai de fer directement utilisable; col. 13—14: Production de minerai propre à enrichir, (col. 13) quantité totale, (col. 14) dont de déchets.	
» 2 a. Enrichissement de minerais de fer, en 1943	56
Col. 1: Usines; col. 2: Méthode d'enrichissement; col. 3: Nombre des heures de production; col. 4—9: Produit brut employé, (col. 4) mines, (col. 5) quantité totale, (col. 6) dont de déchets et pour cent, (col. 7) de fer, (col. 8) de phosphore et (col. 9) de soufre; col. 10—15: Produit tout fait, (col. 10) quantité totale, (col. 11) valeur en couronnes, (col. 12) dont de déchets et pour cent, (col. 13) de fer, (col. 14) de phosphore et (col. 15) de soufre.	
» 2 b. Production de briquettes et de sinters de minerai de fer, en 1943	60
Col. 1: Usines; col. 2: caractère des produits, (col. 3) nombre des heures de production, (col. 4) quantité et (col. 5) valeur en couronnes.	
» 3. Production de fer de fonte, éponge de fer et ferroalliages, en 1943	61
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité et (col. 3) valeur en couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en couronnes.	
» 4. Production de massiaux, fer brut en barres et lingots, en 1943	62
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité et (col. 3) valeur en couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en couronnes.	
» 5. Production de fer et d'acier forgé et laminé à chaud, ainsi que chutes de fer, en 1943	63
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité, (col. 3) valeur en couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en couronnes.	
» 6. Extraction de minerais autres que ceux de fer, en 1943	64
Col. 1: Mines; col. 2: Espèce du minerai; col. 3: Nombre de concessions exploitées; col. 4: Nombre des journées d'exploitation; col. 5—6: Roche et minerais réunis tirés, (col. 5) sous terre, (col. 6) à ciel ouvert; col. 7—9: Pro-	

duction et valeur de minerais directement utilisables: (col. 7) quantité totale, (col. 8) valeur en couronnes, (col. 9) dont de déchets; col. 10—18: Pour cent de métal etc. contenu dans les minerais, (col. 10) oxyde d'aluminium, (col. 11) graphite, (col. 12) fer, (col. 13) cuivre, (col. 14) manganèse, (col. 15) nickel, (col. 16) soufre, (col. 17) or, et (col. 18) argent; col. 19—20: Production des minerais propres à enrichir, (col. 19) quantité totale, (col. 20) dont de déchets.

Tabl. 7.	Production destinée à la vente des carrières et des ateliers pour dégrossir, casser, tailler et polir la pierre, en 1943	70
	Col. 1: Produits; col. 2: Unité; col. 3—4: Production, (col. 3) quantité, (col. 4) valeur en couronnes.	
» 8.	Houille extraite, en 1943	72
	Col. 1—2: Mines; col. 3: Nombre des journées d'exploitation; col. 4: Roche, houille et argile réunies tirées; col. 5—13: Production et valeur: (col. 5—9) de houille, (col. 10—11) d'argile réfractaire et (col. 12—13) de klinker.	
» 9.	Moteurs employés dans les mines, les usines et les carrières, en 1943	72
	Col. 1: Caractère des moteurs; col. 2—21: Moteurs dans (col. 2—9) les mines, (col. 10—13) les usines de schlich, de briquettes et de sinters, (col. 14—17) les usines de fer et les autres usines pour la production de métaux, etc., (col. 18—21) les carrières et ateliers de pierre; col. 22—25: Totaux des moteurs.	

Allmän översikt.

Berättelsen om Sveriges bergshantering år 1943 är, vad textavdelningen beträffar, fördelad på följande huvudrubriker:

- A. *Bergverkens produktion*, omfattande redogörelse för produktionen av järnmalm, tackjärn, ferrolegeringar, järnsvamp, smidbara mellanprodukter, smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål, andra malmer än järnmalm, andra metaller än järn samt diverse närstående bergverksprodukter, stenkol, eldfast lera och klinkerlera samt slutligen oarbetad sten och stenarbeten.
- B. *Råmaterial och bränsle samt drivkraft*.
- C. *Arbetsgivare och personal*.
- D. *Fyndigheters förvärvande och försvar*.

Mot kap. A i texten svara tabellbilagans åtta första tabeller. Tab. 9 innehåller uppgifter rörande använd drivkraft, vilka i texten sammanfattats under kap. B. Angående förbrukade råmaterial samt bränsle- och smörjmedel, arbetsgivare och sysselsatt personal samt förvärvande och försvar av fyndigheter lämnas uppgifter endast i textavdelningen.

* * *

Av översikten nedan framgår, att bergshanteringen i dess helhet även under år 1943 haft att uppvisa gynnsamma siffror. Tillverkningarnas saluvärde, som efter 1932 oavbrutet ökat, steg sålunda under år 1943 ytterligare 9,3 %; härvid bör dock hänsyn tagas till att den genomsnittliga prisnivån under år 1943 var högre än under år 1942. Arbetarantalet låg 0,8 % under 1942 års siffra. Då samtidigt totala antalet utgjorda arbetstimmar sjönk med 0,1 %, steg medeltalet arbetstimmar per arbetare från 2 107 år 1942 till 2 120 år 1943.

Översikt av bergshanteringen år 1943.

	Antal arbets-ställen	Personal		Drivkraft i eff. hkr		Tillverkningarnas saluvärde ¹⁾ Kronor
		Förvaltningspersonal	Arbetarpersonal	för omedelbar drift av maskiner och apparater	för drivande av elektricitetsgeneratorer	
Järngruvor	86	747	9 645	158 521	5 634	214 259 947
Andra malmgruvor	38	400	3 333	44 167	995	54 981 707
Järnverk	67	6 080	39 131	423 885	59 154	881 308 455
Andra metallframställningsverk o. d.	6	²⁾ 357	1 771	38 909	1 900	82 119 679
Stenkolsgruvor	17	76	1 651	7 600	—	15 328 778
Stenindustriella anläggningar ..	506	964	9 783	50 183	5 373	87 704 512
Summa 1943	720	8 624	65 314	723 265	73 056	1 335 703 078
» 1942	695	8 046	65 834	695 726	77 133	1 222 435 827

¹⁾ Tillverkningarnas saluvärde överensstämmer ej med motsvarande värdesummor i tab. 1—7, beroende bl. a. på att här angivna saluvärde innefattar även andra tillverkningar än ovannämnda tabeller samt att i dessa förekommande dubbelräkningar så vitt möjligt undvikits vid beräkningen av tillverkningarnas saluvärde.

²⁾ För år 1942 redovisades motsvarande antal till 406, men nedgången är endast skenbar, då den beror på att förvaltningspersonalen vid två verk, som även framställa kemiska produkter, överförts till gruppen kemisk-teknisk industri. Saluvärdet av nämnda produkter har nämligen 1943 överstigit värdet av verkens metallprodukter, och någon uppdelning av ifrågakvarande personal å de två verksamhetsgrenarna har ej visat sig möjlig.

Bergshandlingens totala försäljningsvärde var år 1943 113·3 milj. kr. högre än 1942. Alla grupper, med undantag av stenkolsgruvorna, visade ökning av produktionens försäljningsvärde. Störst var ökningen för järnverken med 46·0 milj. kr., därefter för järnmalmgruvor med 36·6 milj. kr., stenindustriella anläggningar med 19·8 milj. kr. samt andra metallframställningsverk med 10·5 milj. kr. Den största procentuella ökningen visade stenindustriella anläggningar med ej mindre än 29·2 %, men även järngruvor och metallframställningsverk hade en procentuellt sett mycket betydande ökning.

Vad beträffar antalet arbetare, visa såväl järngruvor som järnverk och stenkolsgruvor lägre siffror än 1942, medan för övriga grupper större eller mindre ökning föreligger. — Effekten hos under året använda motorer för omedelbar drift var avsevärt större än under 1942. Den uppgivna effekten av för generatordrift använda motorer är däremot lägre år 1943 än år 1942.

Beträffande dels omfattningen av det för bergsberättelsen använda primärmaterial, dels förefintliga skiljaktigheter mellan de här meddelade siffrorna och motsvarande uppgifter i kommerskollegii allmänna industriberättelse, dels betydelsen i vissa fall av uttrycket arbetsställe hänvisas till inledningskapitlet i 1925, 1926, 1931, 1936 och 1942 års berättelser om bergshantering.

A) Bergverkens produktion.

Järnmalm.

Järnmalmsbrytningen var 11·2 % högre än 1942 års siffra och understeg 1937 års toppsiffra med 27·6 %. Såsom framgår av uppgifterna å sid. 13, ökade exporten med omkring 1·6 milj. ton. Malmförbrukningen vid järnverken ökades samtidigt som malmlagens storlek minskades.

Produktionen av järnmalm (från gruvor) åren 1871—1943.

Årligen	Antal med malmfångst arbetade gruvor ¹⁾	Vunnen malm (inkl. slig) Ton	Däray manganhaltig järnmalm ²⁾ Ton	Årligen	Antal med malmfångst arbetade gruvor ¹⁾	Vunnen malm (inkl. slig) Ton	Däray manganhaltig järnmalm ²⁾ Ton
1871—1880..	479	753 850	—	1931—1935..	232	5 250 904	86 578
1881—1890..	513	902 230	—	1936—1940..	330	13 042 475	169 380
1891—1900..	339	1 905 646	—	1939.....	366	13 787 202	178 024
1901—1910..	313	4 094 417	—	1940.....	362	11 294 998	216 982
1911—1920..	319	6 312 281	—	1941.....	375	10 527 889	181 140
1921—1925..	270	6 584 408	—	1942.....	377	³⁾ 9 727 250	188 174
1926—1930..	272	9 099 934	100 486	1943.....	381	10 819 997	⁴⁾ 61 617

Vad den lokala fördelningen av järnmalmsbrytningen beträffar, visade, som av följande tabell framgår, Norrbottens, Jönköpings, Stockholms och Gävleborgs län ökning i brytningskvantiteten. Minskning av brytningen förekom främst i Kopparbergs, Örebro och Västmanlands län.

¹⁾ Fr. o. m. 1921 utmål. — ²⁾ Enligt definition av den enligt 1928 års internationella konvention rörande ekonomisk statistik tillsatta expertkommittén räknas såsom manganhaltiga järnmalmerna de järnmalmerna, vilkas manganhalt ligger mellan 10 % och 80 % av järnhalten, om den sammanlagda halten är minst 40 %.

³⁾ För år 1942 justeras kvantiteten vunnen malm till 9 727 250 ton på grund av att i 1942 års berättelse 354 714 ton rågods till apatitligframställning (i Norrbottens län) upptagits som direkt användbar malm i stället för som anrikningsmalm. Följaktligen ändras även uppgifterna för år 1942 i efterföljande texttabeller angående den direkt användbara malmens värde, järninnehåll, fosfor- och svavelhalt, kvantiteten anrikningsmalm m. m.

⁴⁾ På grund av att manganhalten under 1943 sjunkit under den lägre klassgränsen i en malm, som tidigare förts till de manganhaltiga järnmalmerna, har totalsiffran väsentligt nedgått. I annat fall hade 1943 års siffra utgjort 143 697 ton.

Järnmalmproduktionen inom olika län åren 1941—1943.

L ä n	Vunnen malm (inkl. slig)					
	1941		1942		1943	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%
Stockholms län	17 455	0·2	22 448	0·2	29 775	0·3
Uppsala län	215 300	2·1	185 705	1·9	175 752	1·6
Södermanlands län	107 623	1·0	107 122	1·1	93 187	0·9
Jönköpings län	162 873	1·6	178 175	1·8	212 584	2·0
Värmlands län	107 837	1·0	113 212	1·2	104 117	1·0
Örebro län	848 892	8·1	826 730	8·5	790 739	7·3
Västmanlands län	581 109	5·5	590 370	6·1	565 597	5·2
Kopparbergs län	2 930 298	27·8	2 880 417	29·6	2 624 641	24·2
Gävleborgs län	57 259	0·5	45 683	0·5	49 742	0·4
Norrbottnens län	5 499 243	52·2	4 777 388	49·1	6 173 863	57·1
Hela riket	10 527 889	100·0	9 727 250	100·0	10 819 997	100·0

Nedanstående tabell avser att visa utbytet av järnmalm i förhållande till totala berg- och malmbrytningen inom fyndigheterna i olika landsdelar.

Berg- och malmbrytningen i järngruvorna samt malmvärdet år 1943.

L ä n	Inom fyndigheten brutet berg och malm	Vunnen direkt användbar malm	Direkt användbar malm i % av bergbrytningen	Vunnen anrikningsmalm	Anrikningsmalm i % av bergbrytningen	All producerad direkt användbar malms	
						värde 1 000 kr.	medelvärde per ton kr.
	Ton			Ton			
Stockholms län	90 175	—	—	52 109	57·8	—	—
Uppsala län	116 935	89 815	76·8	—	—	2 998	17·06
Södermanlands län ..	222 074	17 748	8·0	177 616	80·0	189	10·67
Jönköpings län	212 584	212 584	100·0	—	—	1 063	5·00
Värmlands län	211 140	24 827	11·8	146 678	69·5	363	14·63
Örebro län	1 135 583	641 837	56·5	234 039	20·6	10 266	15·11
Västmanlands län ..	1 001 003	341 048	34·1	499 540	49·9	5 361	15·32
Kopparbergs län	4 061 102	2 179 427	53·7	893 665	22·0	32 082	14·61
Gävleborgs län	133 137	635	0·5	98 803	74·2	10	16·00
Norrbottnens län	7 142 809	5 754 657	80·6	793 250	11·1	90 616	15·74
Hela riket 1943	14 326 542	9 262 578	64·7	2 895 700	20·2	142 948	15·18
» » 1942	13 102 578	8 253 356	63·0	¹⁾ 2 711 006	¹⁾ 20·7	119 392	14·25

I den direkt användbara malmen och anrikningsgodset ha ej inräknats ur äldre varp erhållna kvantiteter. Värdesiffrorna avse däremot all under året vunnen direkt användbar malm. Malmutbytet var 1943 i förhållande till föregående år högre för den direkt användbara malmen men lägre för anrikningsmalmen. Medelvärdet per ton malm ökade mer än under något av de närmast föregående åren och översteg med 78 öre per ton medelvärdet för högkonjunkturåret 1938. Uppgången härrör från höjda värden på den brutna

¹⁾ För 1942 justeras summan för anrikningsmalm till 2 711 006 ton (för Kopparbergs län till 992 818 ton och Norrbottens län till 540 296 ton) och för anrikningsmalm i % av bergbrytningen till 20·7 %.

malmen i så gott som hela riket. Endast för malmkvantiteterna i Södermanlands, Värmlands och Gävleborgs län föreligga sänkta medelvärden.

Av *all* under året vunnen direkt användbar malm, 9 414 747 ton, hade 2 799 944 ton erhållits vid 41 i samband med gruvbrytningen drivna magnetiska sovrings- och separeringsverk, 974 549 ton vid 3 kombinerade verk samt 172 725 ton vid två vätmekaniska verk. År 1942 redovisades 2 825 188 ton erhållna vid magnetiska och 1 087 678 ton vid kombinerade verk samt 167 061 ton vid två vätmekaniska verk.

Av nedan meddelade sammanställningar framgår den vunna direkt användbara malmens beskaffenhet med hänsyn till järn-, fosfor- och svavelhalt. Fosforhalten har därvid omräknats till 50 % järnhalt.

Direkt användbar malm, fördelad länsvis efter olika järnhalt år 1943.

L ä n	J ä r n h a l t				Summa
	Under 40 %	Fr. o. m. 40 % intill 50 %	Fr. o. m. 50 % intill 60 %	Fr. o. m. 60 % intill 70 %	
	T o n				
Uppsala län	4 078	95 277	76 397	—	175 752
Södermanlands län	—	17 748	—	—	17 748
Jönköpings län	212 584	—	—	—	212 584
Värmlands län	—	—	20 866	3 961	24 827
Örebro län	138 593	377 342	157 960	5 358	679 253
Västmanlands län	—	327 028	17 205	5 699	349 932
Kopparbergs län	74 179	309 771	1 380 518	431 211	2 195 679
Gävleborgs län	635	—	—	—	635
Norrbottnens län	—	—	9 027	5 749 310	5 758 337
Hela riket 1943	430 069	1 127 166	1 661 973	6 195 539	9 414 747
» » 1942	342 187	1 187 421	1 776 816	5 070 507	8 376 931

Direkt användbar malm, fördelad länsvis efter olika fosforhalt år 1943.

L ä n	F o s f o r h a l t (omräknad till 50 % järnhalt)						Summa
	Under 0·006 %	Fr. o. m. 0·006 % intill 0·04 %	Fr. o. m. 0·04 % intill 0·1 %	Fr. o. m. 0·1 % intill 0·7 %	Fr. o. m. 0·7 % intill 1 %	1 % eller däröver	
	T o n						
Uppsala län	171 674	4 078	—	—	—	—	175 752
Södermanlands län	—	16 918	830	—	—	—	17 748
Jönköpings län	—	—	212 584	—	—	—	212 584
Värmlands län	7 161	17 666	—	—	—	—	24 827
Örebro län	124 168	512 745	42 340	—	—	—	679 253
Västmanlands län	61 228	288 704	—	—	—	—	349 932
Kopparbergs län	48 972	137 430	178 278	694 111	1 077 234	59 654	2 195 679
Gävleborgs län	635	—	—	—	—	—	635
Norrbottnens län	14 138	567 398	362 707	1 811 956	—	3 002 138	5 758 337
Hela riket 1943	427 976	1 544 939	796 739	2 506 067	1 077 234	3 061 792	9 414 747
» » 1942	429 353	1 418 183	655 448	1 557 834	2 095 944	2 220 169	8 376 931

Direkt användbar malm, fördelad länsvis efter olika svavelhalt år 1943.

L ä n	Svavelhalt			Summa
	Under 0·01 %	Fr. o. m. 0·01 % intill 0·05 %	0·05 % eller däröver	
T o n				
Uppsala län	—	76 397	99 355	175 752
Södermanlands län	—	17 748	—	17 748
Jönköpings län	—	—	212 584	212 584
Värmlands län	15 139	2 481	7 207	24 827
Örebro län	205 714	295 392	178 147	679 253
Västmanlands län	138 177	106 684	105 071	349 932
Kopparbergs län	231 878	1 807 847	155 954	2 195 679
Gävleborgs län	—	—	635	635
Norrbottnens län	124 124	4 417 717	1 216 496	5 758 337
Hela riket 1943	715 032	6 724 266	1 975 449	9 414 747
» » 1942	720 778	5 658 143	1 998 010	8 376 931

Malmbrytningen visar ökning för såväl malmer med järnhalt under 40 % som för malmer med en järnhalt av 60 % till 70 %. I den sistnämnda gruppen faller ökningen väsentligen på Norrbottens län, under det att Jönköpings och Örebro län svara för ökningen i gruppen malmer med under 40 % järnhalt. Beträffande malmer med en järnhalt av 40 %—50 % och 50 %—60 % föreligger minskning i brytningen i så gott som alla län.

Från gruvorna erhöles under 1943 förutom direkt användbar malm även 2 936 148 ton anrikningssmalm. Därav härrörde 1 345 476 ton från 17 av de å föregående sida omnämnda magnetiska sovrings- och separeringsverken jämte ytterligare 13 dylika verk. År 1942 utgjorde totalkvantiteten anrikningssmalm 2 768 109 ton, varav 1 529 705 ton erhöles i magnetiska och 795 ton i kombinerade sovrings- och separeringsverk. Av anrikningsgodset framställes vid anrikningsverken järnmalmsslig, vilken delvis bearbetas till briketter eller sinter vid härför anlagda verk. Ävenledes tillverkas i viss omfattning sinter av krossad styckemalm¹⁾; i den redovisade sinterkvantiteten ingick sålunda styckemalm med 61 413 ton mot 95 095 ton år 1942. Beträffande produktionen av slig, briketter och sinter meddelas nedan en översikt.

Produktionen av slig, briketter och sinter av järnmalm åren 1939—1943.

Å r	Slig		Briketter		Sinter	
	Kvantitet Ton	Värde Kronor	Kvantitet Ton	Värde Kronor	Kvantitet Ton	Värde Kronor
1939	1 320 868	16 667 146	23 213	526 817	944 303	17 791 545
1940	1 354 468	19 945 629	18 482	493 746	1 033 797	22 984 040
1941	1 438 519	22 294 137	13 089	442 974	1 067 196	27 410 975
1942	1 350 319	21 395 077	10 298	350 132	1 073 658	29 845 028
1943	1 405 250	23 412 433	13 359	557 738	1 122 799	32 574 844

¹⁾ På grund av ofullständig redovisning visa uppgifterna om av styckemalm tillverkad sinter för låga kvantiteter.

Sligproduktionen, som 1942 visat en tillfällig nedgång, ökade med 4 % och var endast 2·3 % lägre än 1941 års toppsiffra. Sinterverken visade tionde året i följd högre siffra än någonsin tidigare och produktionen översteg med 18·9 % 1939 års produktion. Tillverkningen av briketter, som sedan 1938 varit i avtagande, ökade vid det enda verk där brikettering förekom och utgjorde 31·3 % av 1938 års siffra. — Utöver ovan redovisad järnmalmsslig framställdes vid Malmberget 124 954 ton apatitslig med ett värde av 11 393 281 kr., vid Grängesberg 16 997 ton apatitslig med ett värde av 821 295 kr. och vid Sörviks anrikningsverk 2 314 ton apatitslig med ett värde av 279 808 kr. År 1942 tillverkades av förstnämnda två verk sammanlagt 79 395 ton apatitslig med ett värde av 6 395 507 kr.

Den framställda sligens järnhalt i förhållande till det behandlade rågodsets belyses av följande tabell.

Det bearbetade anrikningsgodsets och sligens järnhalt år 1943.

R å g o d s		Därav framställd slig i ton med en järnhalt av i genomsnitt				
Med en järnhalt av i genomsnitt	Ton	under 50 %	50 % in- till 60 %	60 % in- till 70 %	70 % och däröver	Summa
Under 30 procent	152 488	—	4 834	42 160	—	46 994
Fr. o. m. 30 intill 40 procent.....	1 474 110	—	67 206	575 025	—	642 231
» » » 40 » 50 »	1 206 698	—	8 433	680 071	—	688 504
» » » 50 » 60 »	50 405	—	—	220	27 301	27 521
Summa 1943	2 883 701	—	80 473	1 297 476	27 301	1 405 250
» 1942	2 656 175	313	167 523	1 182 483	—	1 350 319

Utbytet av färdig vara, d. v. s. sligkvantiteten i förhållande till mängden behandlat rågods, utgjorde 48·7 %. Motsvarande utbyte utgjorde år 1942 50·8 %.

I nedanstående översikter är den producerade sligen fördelad efter olika fosfor- och svavelhalt, fosforhalten omräknad till 50 % järnhalt.

Järnmalmssligens fosforhalt (omräknad till 50 % järnhalt) år 1943.

	Under 0·006 %	Fr. o. m. 0·006 % intill 0·04 %	Fr. o. m. 0·04 % intill 0·1 %	Fr. o. m. 0·1 % intill 0·7 %	0·7 % eller däröver	Summa
Slig i ton ..	449 365	381 473	5 358	180 829	388 225	1 405 250

Järnmalmssligens svavelhalt år 1943.

	Under 0·01 %	Fr. o. m. 0·01 % intill 0·05 %	0·05 % eller däröver	Summa
Slig i ton ..	306 575	746 565	352 110	1 405 250

En verkställd beräkning angående innehållen järnmängd i den direkt användbara malmen och sligen ger för år 1943 följande resultat.

	Totalkvantitet malm Ton	Innehållen järnmängd Ton	Medelhalt, %	
			1943	1942
Direkt användbar malm.....	9 414 747	5 519 035	58·6	57·5
Slig.....	1 405 250	881 278	62·7	62·5
Summa 1943	10 819 997	6 400 313	59·2	—
» 1942	9 727 250	5 660 519	—	58·2

Förutom ovan redovisad slig, erhållen genom anrikning av inhemsk järnmalm, har under 1943 vid tvenne kopparverk som biprodukt vid framställning av koppur ur svavelkisbränder, till vilka inhemsk svavelkis till övervägande del utgjort råvara, erhållits s. k. purple-ore, med hänsyn till järnhalt jämförlig med järnmalmsslig (55 à 60 % järn). Ifrågavarande produktion uppgick till 79 605 ton med ett värde av 1 565 852 kr, medan kvantiteten för år 1942 utgjorde 59 682 ton. Tillverkningen av briketter av purple-ore, som 1942 uppgick till 7 990 ton, var år 1943, liksom tillverkningen av sinter av purple-ore, helt inställd.

Om graden av sysselsättning under senare år vid gruvarbete under jord, i dagbrott och vid allt egentligt gruvarbete överhuvud giver följande tabell en föreställning.

Gruvbrytningens fördelning på arbete under jord och i dagbrott.

År	Arbete under jord			Arbete i dagbrott			Allt arbete med malmfångsten		
	Under jord brutet berg och malm Ton	Antal därmed sysselsatta arbetare	Ton per arbetare	I dagen brutet berg och malm Ton	Antal därmed sysselsatta arbetare	Ton per arbetare	Totala kvantiteten vunnin malm Ton	Samtliga arbetare	Ton per arbetare
1939....	11 071 671	4 268	2 594	13 566 348	918	14 778	13 787 202	10 278	1 341
1940....	10 364 476	4 195	2 471	10 930 991	740	14 772	11 294 998	9 745	1 159
1941....	10 711 474	4 394	2 438	11 201 358	950	11 791	10 527 889	10 252	1 027
1942....	9 932 256	4 055	2 449	9 423 318	889	10 600	9 727 250	9 961	977
1943....	9 281 895	3 701	2 508	9 708 807	684	14 194	10 819 997	9 292	1 164

Under redogörelseåret visar brytningskvantiteten per arbetare ökade medelsiffror i förhållande till 1942. Arbete under jord företer en obetydlig uppgång, under det att siffran för arbete i dagbrott är 33,9 % högre än 1942 års siffra.

Samtliga de sifferuppgifter, som i det föregående meddelats, avse produktionen från gruvor. Därjämte ha under år 1943 ur några småländska sjöar erhållits 11 ton sjö- och myrmalm med ett värde av 302 kr. Totala kvantiteten under redogörelseåret vunnin järnmalm uppgår till 10 820 008 ton med ett värde av 166 361 111 kr. Motsvarande siffror¹⁾ för 1942 voro resp. 9 727 250 ton och 140 786 871 kr.

Exporten av järnmalm under 1943 uppgick enligt handelsstatistiken till 10 221 749 ton styckemalm och slig med värdet 205 561 641 kr. samt 35 370 ton briketter och sinter med värdet 1 091 417 kr., medan exporten 1942 utgjorde 8 547 920 ton styckemalm och slig med värdet 166 076 169 kr. samt 77 305 ton briketter och sinter med värdet 2 407 220 kr.

Tackjärn.

Inom järnhanteringen var sysselsättningen även under 1943 god. Tillverkningen höll sig i regel vid samma storlek som 1942, och de variationer, som förekommo, voro i allmänhet av relativt obetydlig omfattning.

Tackjärnsproduktionen ökades med 7,4 % till 792 359 ton och var 18,6 % högre än 1938 års produktion.

¹⁾ Exklusive sjö- och myrmalm, varav upptagning 1942 ej ägde rum.

Produktionen av tackjärn åren 1861—1943.

Årligen	Ton	Årligen	Ton	År	Ton
1861—1870	236 340	1911—1920	675 261	1939	644 038
1871—1880	347 468	1921—1925	361 297	1940	745 127
1881—1890	437 978	1926—1930	445 094	1941	714 382
1891—1900	494 471	1931—1935	414 329	1942	737 691
1901—1910	547 837	1936—1940	658 445	1943	¹⁾ 792 359

Produktionen visade, såsom framgår av nedanstående tabell, en måttlig ökning för flertalet tackjärnssorter. Största ökningen föll på basiskt bessemertackjärn, basiskt martintackjärn och gjuttackjärn för aducering. För hematit-tackjärn och smidestackjärn innebar produktionen 1943 en obetydlig minskning i förhållande till föregående år.

Produktionen av olika slags tackjärn åren 1941—1943 i ton.

Olika slag av tackjärn samt gjutgods, framställt direkt från masugn	1941	1942	1943
Smidestackjärn	14 870	34 529	33 821
Bessemertackjärn, för sur process	5 809	24 563	26 373
” ” basisk ”	202 955	213 037	231 363
Martintackjärn, för sur process	208 715	165 791	172 989
” ” basisk ”	182 542	194 724	208 975
Gjuttackjärn för aducering	6 352	4 422	15 354
” ” andra ändamål	81 922	89 110	91 595
däruv: hematitackjärn	35 599	40 371	36 921
fosfortackjärn	46 323	48 739	54 674
Gjutgods, framställt direkt från masugn	11 217	11 515	11 889
Summa	714 382	737 691	¹⁾ 792 359

Värdet av redogörelseårets totala tackjärnsproduktion har uppgivits till 152 507 037 kr. eller i genomsnitt 192·5 kr. per ton, vilket betyder en ökning med 11 kr. per ton i förhållande till 1942. För den till avsalu avsedda delen av tackjärnsproduktionen redovisas ett värde av 228·5 kr. per ton mot 212·4 kr. per ton år 1942.

Tackjärnställverkningen inom olika län åren 1941—1943.

L ä n	1941		1942		1943	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%
Stockholms län	11 037	1·5	15 441	2·1	17 816	2·3
Uppsala län	3 116	0·4	3 631	0·5	10 560	1·3
Södermanlands län	87 574	12·3	83 223	11·3	78 556	9·9
Östergötlands län	7 416	1·0	9 715	1·3	10 569	1·3
Göteborgs och Bohus län ..	3 766	0·5	5 141	0·7	6 577	0·8
Älvsborgs län	364	0·1	196	0·0	—	—
Värmlands län	56 849	8·0	60 180	8·2	66 354	8·4
Örebro län	90 390	12·7	99 514	13·5	104 519	13·2
Västmanlands län	94 577	13·2	89 621	12·1	98 903	12·5
Kopparbergs län	260 174	36·4	270 172	36·6	271 766	34·3
Gävleborgs län	99 119	13·9	100 857	13·7	118 410	14·9
Norrbottnens län	—	—	—	—	8 329	1·1
Hela riket	714 382	100·0	737 691	100·0	¹⁾ 792 359	100·0

¹⁾ Dessutom har vid ett metallframställningsverk erhållits 919 ton järn (gjuttackjärn) med ett värde av 127 039 kr.

Lokalt sett upphörde tackjärnstillverkningen i Älvsborgs län och minskade något i Södermanlands län. I övriga län ökade tillverkningen, varvid mest i Gävleborgs och Västmanlands län. För första gången sedan 1925 ägde tackjärnstillverkning rum även i Norrbottens län, där det nya statliga järnverket igångsattes under redogörelseåret.

Tackjärnstillverkningen per masugn åren 1939—1943.

År	Antal masugnar i verksamhet	Blåsningstid Dygn	Medeltillverkning		Medeltillverkning per dygn och masugn			
			Medeltillverkning per masugn Ton	Medelblåsningstid Dygn	Totalt Ton	Därav för		
						blästertackjärn framställt med enbart		elektrotackjärn Ton
			tråkol Ton	koks Ton	Ton	Ton		
1939.....	51	13 180	12 544	258	48·54	32·24	145·26	40·89
1940.....	52	14 910	14 245	287	49·68	33·08	146·09	41·62
1941.....	47	12 843	15 099	273	55·25	36·33	136·30	44·76
1942.....	51	13 446	14 347	264	54·42	35·31	128·26	42·34
1943.....	53	14 587	14 813	275	53·82	34·90	132·80	43·16

Av samtliga i landet befintliga brukbara masugnar, vilkas antal uppgivits till 68, voro under redogörelseåret 53 st., vilka fördelade sig på 31 verk, påblåsta. Medelblåsningstiden per masugn, 275 dygn, var 4 % högre än 1942. Medelsiffran för produktionen i såväl koksmasugnar som elektriska masugnar var något högre än 1942. Medeltillverkningen för vanliga blästermasugnar, som börjat avtaga 1942, sjönk 1943 med 1·2 %. Lokalt sett belysas förhållandena av följande tabell.

Tackjärnstillverkningen per masugn i olika län åren 1941—1943.

L ä n	Medeltillverkning			Medelblåsningstid			Medeltillverkning per dygn och masugn		
	per masugn								
	Ton			Dygn			Ton		
	1941	1942	1943	1941	1942	1943	1941	1942	1943
Stockholms län	11 037	7 721	8 908	235	147	168	46·97	52·52	53·02
Uppsala län	2 496	2 949	9 865	67	96	351	37·25	30·72	28·11
Södermanlands län	43 787	41 612	39 278	229	228	229	191·63	182·51	171·52
Östergötlands län	7 416	9 715	10 569	219	316	335	33·86	30·74	31·55
Värmlands län	8 121	8 597	9 479	253	278	302	32·14	30·94	31·42
Örebro län	8 217	8 293	8 040	261	278	271	31·46	29·79	29·69
Västmanlands län	13 511	12 803	14 129	303	286	289	44·55	44·81	48·84
Kopparbergs län	28 908	27 017	30 196	313	280	292	92·26	97·32	103·45
Gävleborgs län	12 390	11 206	13 157	285	247	293	43·47	45·39	44·85
Norrbottens län.....	—	—	4 165	—	—	92	—	—	45·51
Hela riket	15 099	14 347	14 813	273	264	275	55·25	54·42	53·82

I efterföljande tabell är det framställda tackjärnet fördelat efter olika tillverkningsmetoder. Tillverkningen ökade av såväl vanligt blästertackjärn som elektrotackjärn och kokstäckjärn. För de båda sistnämnda är 1943 års produktion den högsta som hittills förekommit.

Tackjärnsproduktionen åren 1941—1943 med fördelning på olika framställningssätt.

	1941			1942			1943		
	Antal an-vända ugnar	Blås-nings-tid Dygn	Tillverk-ning Ton	Antal an-vända ugnar	Blås-nings-tid Dygn	Tillverk-ning Ton	Antal an-vända ugnar	Blås-nings-tid Dygn	Tillverk-ning Ton
Vanlig masugn	40	10 894	622 399	42	11 307	641 115	42	11 631	653 132
därav med enbart träkol.	32	8 627	313 404	31	8 606	303 843	32	9 105	317 737
» » » koks	8	2 267	308 995	¹⁾ 11	2 604	333 993	²⁾ 10	2 526	335 445
» » träkol och koks i blandning	—	—	—	—	97	3 279	—	—	—
Elektrisk masugn	7	1 949	87 233	9	2 139	90 557	11	3 056	131 905
därav med enbart träkol . .	4	979	33 831	³⁾ 7	1 426	48 475	6	1 916	64 716
» » koks och koks- stybb i blandning	²⁾ 2	508	17 666	1	341	16 831	4	855	50 039
» » träkol och koks i blandning	⁴⁾ 1	462	35 736	1	372	25 251	1	285	17 150
Annan elektrisk ugn än mas- ugn (med träkol och trä- kolsstybb eller koks och koksstybb)	3	635	4 750	3	603	6 019	3	649	7 272
Summa	50	13 478	714 382	54	14 049	737 691	56	15 336	792 359

Under redogörelseåret producerades kokstäckjärn i Stockholms, Södermanlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län, elektrotäckjärn förutom i sistnämnda län även i Värmlands, Örebro, Uppsala och Gävleborgs samt Norrbottens län. Elektrotäckjärn i annan elektrisk ugn än masugn framställdes i Uppsala län samt Göteborgs och Bohus län.

Slutligen meddelas även en tabell för att belysa, huru stor del av det tillverkade tackjärnet som varit avsedd för direkt försäljning genom export eller inom landet med fördelning på olika län.

Tackjärnets värde och avsättning år 1943 med fördelning på olika län.

L ä n	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
			genom export	inom landet	Kronor
	Ton	Kronor	Ton		
Stockholms län	17 816	3 709 839	7 131	10 685	3 709 839
Uppsala län	10 560	2 241 650	—	9 988	2 121 530
Södermanlands län	78 556	12 785 949	100	78 041	12 650 196
Östergötlands län	10 569	2 783 452	—	3 684	970 218
Göteborgs och Bohus län . .	6 577	1 139 904	1 104	308	378 082
Värmlands län	66 354	13 967 987	900	12 235	3 237 564
Örebro län	104 519	27 257 840	9 916	65 023	21 164 781
Västmanlands län	38 903	21 953 984	9 410	44 574	13 761 866
Kopparbergs län	271 766	38 142 060	2 174	10 779	3 238 000
Gävleborgs län	118 410	27 025 152	—	1 703	344 982
Norrbottens län	8 329	1 499 220	—	8 329	1 499 220
Hela riket 1943	792 359	152 507 037	30 735	245 349	63 076 278
» » 1942	737 691	133 786 828	42 739	203 029	52 198 878

¹⁾ Två av dessa masugnar ha även använts för tackjärnsframställning med träkol och koks i blandning.

²⁾ En av dessa masugnar har även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

³⁾ En av dessa masugnar har även använts för tackjärnsframställning med träkol och koks i blandning.

⁴⁾ Denna masugn har även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

Av 1943 års totala tackjärnsproduktion ha 34·8 % angivits vara avsedda till direkt försäljning mot 33·3 % år 1942. Av avsalutillverkningen av tackjärn var endast något mer än en tiondel avsedd för export. Exporten av tackjärn uppgick enligt handelsstatistiken till 35 984 ton år 1943 mot 45 495 ton år 1942. Importen, som år 1942 utgjorde 71 528 ton, sjönk under redogörelseåret till 69 775 ton.

Ferrolegeringar.

Järnsvamp.

Produktionen av ferrolegeringar steg under år 1943 med 16·4 % i förhållande till föregående år men var 18·7 % lägre än 1939 års produktion.

Produktionen av ferrolegeringar åren 1939—1943 i ton.

Olika slag av ferrolegeringar	1939	1940	1941	1942	1943
Aluminiumjärn	—	—	—	6	—
Columbiumjärn	6	3	—	—	—
Fosforjärn	—	—	80	13	56
Kiseljärn	15 686	15 580	12 058	12 358	13 862
Kiselkalcium	—	16	38	—	—
Kiselkalciummanganjärn	—	135	—	—	—
Kiselkrom	—	—	1 273	—	—
Kiselmanganjärn	6 894	2 064	3 411	8 745	6 021
Kiselmetall	929	974	2 363	2 589	5 271
Kromjärn	18 954	14 177	11 067	5 205	5 975
Krommanganjärn	—	—	49	149	90
Krommetall	—	—	13	2	—
Manganjärn	2 326	6 056	3 451	1 477	2 275
Manganmetall	—	—	—	—	6
Molybdenjärn	312	223	208	152	91
Nickeljärn	—	8	—	—	—
Spegeljärn	681	2 183	525	2 087	4 488
Titanjärn	1	14	95	70	45
Vanadinjärn	98	72	7	54	111
Volframjärn	1 477	579	450	175	200
Summa	47 364	42 084	35 088	33 082	38 491

Den förut i textavdelningen intagna tabellen över ferrolegeringarnas värde och försäljning har fr. o. m. 1941 överflyttats till tabellbilagan (Tab. 3).

Beträffande kromjärn, kiselmanganjärn och kiselkrom bör observeras, att endast handelsfärdig, slutraffinerad produkt ingår i de redovisade siffrorna. I tablån härövan har även legosmältning av kiselmetall, kromjärn och volframjärn medräknats (jfr noter till tab. 3). — Vid ett ferrolegeringsverk har även framställts 16 ton natriumkromat med ett värde av 49 000 kr.

Redogörelseårets produktion av ferrolegeringar härrör från sammanlagt 50 ugnar. Den redovisade sammanlagda drifttiden utgjorde 8 332 dygn (resp. 51 ugnar och 7 365 driftdygn år 1942).

Under året har i 2 ugnar under sammanlagt 730 dygn tillverkat 26 313 ton järnsvamp med ett värde av 5 299 911 kr., av vilka 6 915 ton ha angivits vara avsedda för export och 14 158 ton för försäljning inom landet. En mindre del av järnsvampen har framställts efter nyare metoder i en ugn vid ett verk i mellersta Sverige. Under 1942 framställdes i 2 ugnar 25 773 ton järnsvamp med värdet 4 542 471 kr.

Smidbara mellanprodukter

Tillverkningen av vällmetall, som 1942 uppgick till 10 166 ton, sjönk under år 1943 till 7 149 ton och utgjorde endast ungefär en fjärdedel av 1939 års tillverkning. Av sammanställningen å sid. 19 framgår, att under året mindre än hälften av de befintliga, brukbara härdarna varit i användning.

Produktionen av smältstycken och råskenor åren 1939—1943.

År	Lancashiremetod	Andra härdmetoder	Summa smältstycken och råskenor	
	Ton	Ton	Ton	Värde i kr.
1939	27 351	904	28 255	7 731 055
1940	17 095	218	17 313	5 659 701
1941	9 077	119	9 196	3 569 339
1942	10 139	27	10 166	4 753 471
1943	7 149	—	7 149	3 591 997

Götmetallproduktionen, som 1942 med 1 228 017 ton utgjort den dittills högsta, sjönk 1943 med 1·1 % till 1 213 997 ton. Tillverkningen av elektrostål, som under senare tid befunnit sig i ett nästan ständigt stigande, ökade ytterligare. Däremot visade såväl martin- som bessemergötmetall lägre tillverkningsciffror än närmast föregående år.

Produktionen av götmetall åren 1939—1943.

År	Bessemergötmetall		Martingötmetall		Degelstålgötmetall		Elektrostålgötmetall		Summa götmetall	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	Värde i kr.
1939.....	114 957	10·0	742 869	64·5	480 0·0	293 608	25·5	1 151 914	209 192 259	
1940.....	97 249	8·5	727 006	63·5	545 0·0	320 264	28·0	1 145 064	273 393 297	
1941.....	103 299	9·0	714 814	61·8	348 0·0	337 936	29·2	1 156 397	293 992 827	
1942.....	122 485	10·0	760 997	62·0	449 0·0	344 086	28·0	1 228 017	330 281 890	
1943.....	117 043	9·7	749 398	61·7	270 0·0	347 286	28·6	1 213 997	340 327 050	

Av följande tvenne tabeller belyses dels framställningen av bessemer- och martingöt jämte skrotat gjutgods allt efter användningen av sur eller basisk infodring, dels fördelningen av sur och basisk martingöt samt elektrostål jämte skrotat gjutgods å kvalitetsprodukt och ordinär produkt (jfr anm. till tab. 4).

Fördelning av bessemer- och martingötmetallen efter olika infodringsmetoder åren 1941—1943.

Tillverkningar	1941		1942		1943	
	Sur	Basisk	Sur	Basisk	Sur	Basisk
	T o n					
Bessemergöt	4 082	99 217	9 561	112 924	12 847	104 196
Martingöt	207 030	500 794	192 823	561 425	182 199	561 761
Martingjutgods, skrotat	1 633	5 357	1 735	5 014	1 224	4 214
Summa	212 745	605 368	204 119	679 363	196 270	670 171
	818 113		883 482		866 441	

Fördelning av martingöt samt elektrostål jämte skrotat gjutgods efter kvalitet åren 1941—1943.

Tillverkningar	1941		1942		1943	
	Kvalitets- produkt	Ordinär- produkt	Kvalitets- produkt	Ordinär- produkt	Kvalitets- produkt	Ordinär- produkt
	T o n					
Martingöt, sur	203 957	3 073	181 321	11 502	173 835	8 364
Martingjutgods, skrotat, surt.	1 633	—	1 735	—	1 205	19
Martingöt, basisk	84 419	416 375	120 717	440 708	83 246	478 515
Martingjutgods, skrotat, basiskt. .	167	5 190	1 547	3 467	1 420	2 794
Elektrostålgöt	174 510	148 405	203 559	124 799	203 943	128 067
Elektrostålgjutgods	8 936	6 085	8 401	7 327	7 785	7 491

Vällmetall framställdes under 1943 vid sammanlagt 8 verk, götmetall vid 34. Följande sammanställning visar, i vilken omfattning befintliga härdar och ugnar utnyttjats under samma år.

	Använda	Sammanlagd drifttid Dygn	Ej använda men bruk- bara	Använda i % av samtliga redovisade
<i>Härdar för framställning av vällmetall:</i>				
Lanchashirehärdar	32	1 015	33	49
Vallonhärdar	—	—	11	0
Summa härdar	32	1 015	44	42

	Använda	Sammanlagd drifttid Dygn	Ej använda men bruk- bara	Använda i % av samtliga redovisade
<i>Ugnar för framställning av götmetall:</i>				
Bessemerugnar: sura	5	601	3	63
basiska	5	339	—	100
Martinugnar: sura	18	4 381	5	78
basiska	40	9 071	2	95
Brackelsbergsgugnar	1	2	—	100
Degelstålsugnar	2	230	2	50
Elektriska ugnar: ljusbåge- induktions-	41	7 862	5	89
.....	16	2 218	—	100
Summa ugnar	128	24 704	17	88

Tablån visar, att medan i genomsnitt omkring 88 % av alla befintliga ugnar för götmetallproduktion begagnats under åtminstone någon del av redogörelseåret, låg motsvarande siffra för färskningshärdarna vid 42 %; redovisningen på denna sistnämnda punkt lider troligen av en viss ofullständighet med avseende på ej använda men brukbara härdar.

Smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål.

I tab. 5 redovisas produktionen år 1943 av stångjärn och -stål samt vissa andra smidda och pressade samt varmvalsade produkter, som, oberäknat i vissa fall omvällningar, framställdes av förut ej vällda ämnen. I likhet med föregående

är har ej i tabellen medtagits värdet av manufakturvaror och mekaniska verkstadsprodukter, vilka blivit för avsalu framställda vid de i denna berättelse redovisade järnverken. Ifrågavarande värdeposter äro emellertid upptagna i texttabellen å sid. 21. Närmare specifikation av nämnda huvudslag av tillverkningar återfinnes i berättelsen om industri.

*Tillverkningen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål
åren 1941—1943.*

Varuslag	1941			1942			1943		
	Totala kvantiteten Ton	Därv för export %	Värde å tillverkningarna 1 000 kr.	Totala kvantiteten Ton	Därv för export %	Värde å tillverkningarna 1 000 kr.	Totala kvantiteten Ton	Därv för export %	Värde å tillverkningarna 1 000 kr.
Smitt järn av vällmetall	146	91·1	79	—	—	—	—	—	—
Varmvalsat järn av vällmetall ¹⁾	6 667	70·6	3 019	5 913	61·9	3 484	6 159	64·8	3 724
Smitt järn och stål av götmetall ¹⁾ ..	29 325	11·4	31 788	28 356	9·7	34 695	25 468	12·0	37 541
Varmvalsat järn och stål av götmetall:									
Billets (inkl. massiva tubämnen) och platinor, för avsalu	66 748	22·2	24 019	59 274	17·0	21 887	64 154	13·2	25 237
Stångjärn och -stål (exkl. stångjärnsavhugg)	239 657	20·7	113 721	261 956	12·9	127 647	244 444	11·6	126 003
Ihåligt borrstål	6 367	83·6	4 292	2 705	58·7	2 342	2 015	51·5	2 043
Balkar	11 591	1·2	3 760	18 904	0·1	6 252	15 944	0·1	5 400
Vinkeljärn och annat fasonjärn (inkl. hjulband)	44 315	9·6	16 932	40 684	3·9	17 096	41 447	3·4	17 244
Järnvägsskenor m. m. Skarvjärn och bottenplåtar	21 624	17·8	7 043	26 571	—	8 396	27 763	—	8 829
Axlar	3 867	4·4	1 373	6 682	—	2 411	6 644	—	2 411
Bandjärn och bandstål m. m.	1 052	0·3	490	3 356	10·0	1 805	2 044	18·3	1 257
Valstråd	48 684	16·6	24 277	58 021	11·4	34 821	56 402	9·3	31 928
Grov- och mediumplåt	103 742	22·8	43 151	116 221	9·6	47 996	124 653	9·6	54 686
Tunnplåt	91 026	14·7	44 321	85 823	1·9	41 050	94 400	1·3	45 005
Rör (inkl. ihåliga tubämnen)	92 498	8·0	57 813	92 674	3·9	59 931	96 848	2·3	58 323
Stångjärnsavhugg och skrot	68 551	41·4	51 402	65 858	30·1	56 778	70 036	26·4	69 063
	332 185	0·0	37 456	340 024	0·0	40 368	329 905	0·0	40 270

Som tillverkningarna av ämnesjärn och även i viss utsträckning andra av de redovisade produkterna, i den mån desamma ej som sådana exporteras eller gå till försäljning inom landet, ytterligare omvalsa till högre förädlade tillverkningar av smidesjärn och stål, hava i tab. 5 för undvikande av dubbelräkningar endast upptagits slutsummor för exporterat eller inom riket försålt smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål men ej för hela tillverkningen därv. Ej heller ha summor angivits för varmvalsade ämnen av göt-

¹⁾ Av ämnen ha endast medräknats för avsalu avsedda ämnen.

metall, enär en del av de redovisade billetsen vidare utvalsats till platiner och sålunda finnas redovisade under båda dessa rubriker. Denna åtgärd utesluter ej, att i slutsumman för inom landet försålda tillverkningar gömma sig vissa dubbelräkningar, ty ett från ett verk till ett annat sålt parti kan av det senare verket hava ytterligare utvalsats. I vilken utsträckning dubbelräkningar av antydd art förekomma, låter sig emellertid ej utreda på grundval av den årliga produktionsstatistikens material.

Beträffande siffrorna i ovanstående tabell är att märka, att åtskillnad ej göres mellan varm- och kallvalsade rör i statistiken för ett större verk, varför en del rör av senare slaget ingår i redovisningen såsom varmvalsade.

Tabellen utvisar, att ungefär hälften av tillverkningarna redovisas med högre kvantiteter än år 1942. Ökning föreligger således för billets och platiner för avsalu med 8·2 %, vinkeljärn med 1·9 %, järnvägsskenor med 4·5 %, vals-tråd med 7·3 %, grov- och mediumplåt med 10·0 % samt tunnplåt med 4·5 % och rör med 6·3 %. Minskning av tillverkningen redovisas för stångjärn med 6·7 %, ihåligt borrstål med 25·5 %, balkar med 15·7 %, skarvjärn med 0·6 % samt axlar med 39·1 % och bandjärn med 2·8 %. För smitt järn och stål av götmetall förelåg en minskning med 10·2 % och för varmvalsat järn av vällmetall en ökning med 4·2 %. Tillverkningen av smitt järn av vällmetall var helt nedlagd även under 1943. Sammanlagda kvantiteten vid järnverken producerat för direkt försäljning avsett smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål (stångjärnsavhugg och annat skrot ej inräknat) uppgick 1943 till 772 306 ton, medan kvantiteten år 1942 var 751 166 ton. Av de till avsalu redovisade smidda och pressade samt varmvalsade produkterna ha 11·1 % år 1943 mot 12·9 % år 1942 uppgivits vara avsedda för export.

Värdet av järnverkens avsaluproduktion av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål samt gjutgods, manufakturvaror och mekaniska verkstadsprodukter framgår av följande sammanställning.

Värdet av järnverkens avsaluproduktion av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål m. m. åren 1941—1943.

	1941 Kronor	1942 Kronor	1943 Kronor
Smitt järn av vällmetall	71 000	—	—
Varmvalsat järn av vällmetall	2 863 427	3 254 081	3 705 247
Smitt järn och stål av götmetall	25 759 932	28 902 217	31 256 025
Varmvalsat järn och stål av götmetall.....	331 725 175	359 553 764	392 656 543
Därav: Ämnen	24 018 916	21 886 872	25 237 008
Grov- och mediumjärn.....	124 996 247	140 355 066	143 097 592
Finjärn	53 269 751	63 526 112	71 481 682
Plåt	90 457 398	79 652 334	88 435 350
Rör (inkl. ihåliga tubämnen)	38 982 863	54 133 380	64 404 911
Summa smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål	360 419 534	391 710 062	427 617 815
Manufakturvaror och verkstadsprodukter:			
Tackjärns- och metallgjutgods	5 924 677	9 451 575	10 928 546
Manufakturvaror av järn och stål	114 459 978	151 674 456	163 716 063
Maskingods och övriga verkstadsarbeten	160 525 493	169 760 315	148 162 325
Summa manufaktur och verkstadsprodukter	280 910 148	330 886 346	322 806 934

Totala redovisade värdet av järnverkens för avsalu avsedda tillverkningar av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål, järn- och stålmanufaktur samt mekaniska verkstadsprodukter uppgick följaktligen för redogörelseåret till 750·4

milj. kr. mot 722·6 milj. 1942 och 641·3 milj. 1941, i vilka värdesiffror värdet av den relativt obetydliga avsalupost vid tillverkningen fallet skrot för omsmältning, som redovisas i tab. 5, ej ingår. Såsom framgår av tablån, fortsatte försäljningsvärdet beträffande egentliga valsverksprodukter (inkl. smide) att stiga, under det att minskning förelåg för järnverkens tillverkning av verkstadsprodukter.

Andra malmer än järnmalm.

Den totala brytningen av s. k. ädlare malmer uppgick, såsom framgår av tab. 6 i tabellverket, under år 1943 till 138 715 ton direkt användbar malm av olika slag med ett sammanlagt värde av 10 614 458 kr. jämte 1 631 119 ton för anrikning avsedd produkt. Vid 20 anrikningsverk, varav fyra även användes för järnmalmsanrikning, behandlades under redogörelseåret 1 795 700 ton rågods (varav en del utgjorde avfall efter järnmalmsanrikning) med ett värde i den framställda sligen av 43 157 065 kr. Verken voro för anrikning av enbart annan malm än järnmalm i gång sammanlagt 103 101 timmar.

Under senare år har ifrågakvarande malmfångst fördelat sig på de olika produkterna på sätt som framgår av följande sammanställning.

Produktionen av andra malmer än järnmalm åren 1939—1943 i ton.

	1939	1940	1941	1942	1943
Guldmalm	242 280	229 291	188 448	211 525	180 042
Silver- och blymalm	14 195	15 055	15 828	14 058	15 882
Blykopparslig	—	—	—	—	373
Kopparmalm	16 434	17 784	33 319	54 986	60 230
Manganmalm	6 085	4 600	13 928	24 242	26 703
Zinkmalm	63 826	55 123	61 381	60 988	59 649
Volframalm	178	219	303	379	386
Krommalm	—	—	—	80	224
Molybdenmalm	—	—	—	—	27
Svavelkis	191 737	194 215	226 847	302 276	325 023
Grafitmalm	549	153	205	174	171
Magnetkis	—	—	60	435	96
Nickelmalm	—	—	4 991	19 728	29 725
Andalusit	—	—	7 169	9 092	8 660

Brytningskvantiteten för guldmalm sjönk med 14·9 %. Av nedanstående tablå över metallinnehållet i malmerna framgår, att guldkvantiteten i de brutna malmerna sjönk med 10·5 %. Den brutna kvantiteten svavelkis steg under året ytterligare och låg 69·5 % högre än 1939 års siffra. Brytningen av kopparmalm, som sedan 1933 år från år stigit, var nära fyra gånger så hög som år 1939. Zinkmalmssiffran var något lägre än för år 1939.

Fördelningen av 1943 års fångst på direkt användbar malm och slig jämte malmernas värde visas av sammanställningen nedan.

	Direkt användbar malm		Slig		Summa användbar malm	
	Ton	Värde i kr.	Ton	Värde i kr.	Ton	Värde i kr.
Guldmalm	56 219	1) 7 400 000	123 823	1) 13 500 000	180 042	20 900 000
Silver- och blymalm	—	—	15 882	2) 3 874 817	15 882	3 874 817
Blykopparslig	—	—	373	74 600	373	74 600
Kopparmalm	—	—	60 230	2) 10 892 734	60 230	10 892 734
Manganmalm	18 709	1 809 734	3) 7 994	199 243	26 703	2 008 977
Zinkmalm	—	—	59 649	2) 6 683 137	59 649	6 683 137
Volframalm	—	—	386	2 171 660	386	2 171 660
Krommalm	224	1) 89 600	—	—	224	89 600
Molybdenmalm	1	300	26	464 200	27	464 500
Svavelkis	24 950	336 271	300 073	5 278 449	325 023	5 614 720
Grafitmalm	131	14 470	40	18 225	171	32 695
Magnetkis	96	960	—	—	96	960
Nickelmalm	29 725	1) 750 000	—	—	29 725	750 000
Andalusit	8 660	213 123	—	—	8 660	213 123

1) Uppskattat värde. — 2) Delvis uppskattat värde. — 3) Därav 7 086 ton mangankalk med ett värde av 63 684 kr

En i likhet med föregående år gjord reduktion av de ofta mycket olikvärdiga malmerna till innehållen ren metall har givit till resultat nedanstående kvantiteter.

	Guld kg	Silver kg	Bly ton	Koppar ton	Mangan ton	Zink ton	Volfram ton
I direkt användbar malm	1 557	4 216	—	1 624	4 558	—	—
» slig	3 314	36 412	11 381	16 208	1 203	31 413	174
Summa 1943	4 871	40 628	11 381	17 832	5 761	31 413	174
1942	5 444	45 922	9 494	18 056	3 637	33 129	160
		Krom ton	Molybden ton	Svavel ton	Grafit ton	Nickel ton	Aluminium ton
I direkt användbar malm	43	0	8 708	36	702	2 341	—
» slig	—	12	151 011	28	—	—	—
Summa 1943	43	12	159 719	64	702	2 341	—
1942	23	—	146 371	61	377	2 506	—

I denna tablå har av svavel endast medräknats det, som ingår i såsom svavelkis redovisade malmer. I övriga malmer redovisas ett svavelinnehåll av 54 095 ton. Vidare tillkomma 115 ton järn i manganmalmsligen från Långban samt 1 613 ton i övriga malmer och sliger. Framför allt må dock erinras om att jämte de malmer, vilka här betecknats såsom manganmalmer (med tillsammans 5 761 ton ren mangan), flerstädes i mellansvenska bergslagen brytas järnmalmer med stundom mycket betydande manganhalt. Produktionen av dylika malmer uppgick under 1943 enligt tab. 1 och 2 a, i vilka manganhalterna för malmer och sliger med en uppgiven halt av i regel minst 1 % redovisats, till 491 441 ton direkt användbar malm och 80 774 ton slig, tillsammans innehållande 25 270 ton ren mangan. Sammanlagt skulle alltså manganinnehållet i olika slags malmer under redogörelseåret ha utgjort 31 031 ton.

Viktigast som exportvara av hithörande malmer är zinkmalm, varav under år 1943 utfördes 59 386 ton med ett värde av 7 108 698 kr. mot 72 845 ton året förut. Utförseln av silver- och blymalm sjönk med 7,3 % från 1942 och utgjorde 8 216 ton med värdet 2 111 686 kr. mot 8 862 ton år 1942.

Andra metaller än järn samt diverse närstående bergverksprodukter.

De i följande sammanställning redovisade kvantiteterna ädlare metaller utgöra tillverkningen vid de i denna berättelse under rubriken andra metallframställningsverk o. d. inräknade företagen. Motsvarande uppgifter ha t. o. m. år 1940 meddelats i tabellavdelningen, tab. 5. Angående den totala tillverkningen oavsett tillverkningsställe och utgångsmaterial hänvisas till industriberättelsen.

Den framställda guldkvantiteten var 23,6 % lägre än 1942 års siffra. Anmärkas bör, att endast den guldkvantitet, som under året slutraffinerats, medtages i statistiken för respektive år. Silverproduktionen var 12,6 % lägre än föregående år. Kopparproduktionen var den hittills högsta, dock endast obetydligt högre än 1942. Aluminiumproduktionen var mer än dubbelt så hög som 1942 och 31,0 % högre än år 1939. Som synes av tablåen å nästa sida, var endast en obetydlig del av råmaterialet till aluminiumframställningen av utländskt ursprung. För såväl bly som svavel och nickel var 1943 års produktion betydligt högre än föregående år och endast för den sistnämnda metallen användes importerad råvara, dock ej till mer än 27,7 % av den tillverkade kvantiteten.

Vid elektrokemiska industriföretag framställdes år 1943 även 12 ton fosfokoppar med ett värde av 32 928 kr., 1 ton fosforkalcium med ett värde av 5 031 kr., 34 ton kalciumtitanat med ett värde av 10 200 kr. samt 2 ton titan-aluminium med ett värde av 27 000 kr.

Tillverkningen vid bergverken av andra metaller m. m. än järn åren 1941—1943.

Tillverkningar	1941	1942	1 9 4 3			
	Hela tillverkningen		Hela tillverkningen		Därav ur	
	Kilogram		Kilogram	Kronor	skrot	utländskt råmaterial
					Kilogram	
Guld	5 950	5 501	4 201	19 481 591	1	—
Silver	23 682	30 663	26 807	2 132 772	140	14
Koppar: elektrolyt-	12 128 100	16 097 820	16 637 920	25 572 649	699 500	269 450
raffinad-	1 340 056	438 998	—	—	—	—
Cementkoppar, för avsalu	367 223	531 794	1 204 193	1 213 424	—	260 000
Aluminium och alumi- niumlegeringar	1 588 663	1 543 803	3 651 753	15 849 668	79 870	382 900
Kryolit, syntetisk	—	68 600	210 385	682 436	—	—
Koboltskärsten	—	875 320	1 684 070	837 285	—	—
Kviksilver	2 030	380	—	—	—	—
Verkbly	—	140 000	1 305 000	848 000	—	—
Raffinadbly	—	90 417	1 510 000	987 000	1 356 000	—
Svavel ¹⁾	9 059 630	8 962 210	14 833 170	3 150 710	—	—
Nickel	—	2 500	371 121	3 781 723	—	102 978

Stenkol, eldfast lera och klinkerlera.

Stenkolsproduktionen uppnådde under 1943 en kvantitet av 557 513 ton, vilket innebär minskning med 4,3 % i förhållande till 1942. Minskningen faller väsentligen på den högsta kolkvaliteten, under det att den lägsta uppvisar ökning av brytningen.

Produktionen av eldfast lera, som under de närmast föregående åren varit relativt låg, ökade och var endast 9,0 % lägre än 1939 års siffra. För klinkerlera sjönk produktionen med 11,5 %.

Produktionen av stenkol och leror åren 1939—1943 i ton.

Å r	Stenkol	Därav			Eldfast lera	Klinkerlera
	Totala kvantiteten	A-kol	B-kol	C-kol		
1939.....	443 695	242 733	94 683	106 279	138 953	39 415
1940.....	498 107	293 784	106 518	97 805	111 917	24 937
1941.....	556 690	371 031	73 377	112 282	83 619	20 454
1942.....	582 282	412 341	70 381	99 560	113 615	37 008
1943.....	557 513	371 174	67 046	119 293	126 431	32 766

Stenkolsproduktionen redovisas ovan fördelad på tre olika kvaliteter: A-kol med ett effektivt värmevärde av 4 800—5 600 värmeenheter och med askhalt till och med 13 %, B-kol med 3 900—4 600 värmeenheter och med askhalt från 14 till och med 35 % samt C-kol med omkring 2 700 värmeenheter och med askhalt från 36 till och med 55 %.

Genomsnittliga brytningen av berg, stenkol och lera per arbetare utgjorde 1943 enligt sammanställningen nedan 725 ton mot 727 ton 1942 och 828 ton 1941.

Å r	Brytningsmängd berg, stenkol och lera Ton	Antal arbetare	Ton per arbetare
1942	870 600	1 198	727
1943	873 847	1 205	725

¹⁾ Här ingår även vid skifferoljeverken framställt svavel.

Den totala brytningsmängden är likväl större än vad ovanstående siffror utvisa, enär även betydande, merendels obestämbara, kvantiteter sandsten och skiffer brytas men kvarlämnas som fyllning i gruvorna.

Oarbetad sten och stenarbeten.

Stenindustriens totala produktvärde ökade år 1943 med 29 %. Arbetarantalet ökade med 5.4 %, under det att antalet arbetstimmar ökade med 13.9 %. Gatstensproduktionen steg från 96 248 till 114 118 ton eller med 19 %. Därvid ökade tillverkningen av storgatsten med 300 %, under det att smågatstenproduktionen minskade med 18 %. Exporten av gatsten uppgick till 5 475 ton mot 6 016 ton år 1942 och 25 036 ton år 1941. Kantstensproduktionen ökade under året med 96.9 %. Tillverkningen av byggnadssten sjönk med ungefär en tredjedel, varvid den största minskningen föll på mer bearbetad sten. Totala makadamtillverkningen ökade med 25 %. Brytningen av blocksten av vanliga (röda och grå) graniter sjönk med 25.4 % och av svarta och gröna graniter med 24.4 %. Totala blockstensexporten sjönk från 15 529 ton år 1942 till 2 072 ton år 1943. Värdesiffran för arbeten av kalksten och dolomit var 45.7 % högre än 1942 och av marmorarbeten 28.9 % högre än föregående års siffra. Avsaluproduktionen av omalen fältspat ökade med 37.6 % och av omalen kvarts med 1.1 %.

Vid kalkbruken har under år 1943, vad den osläckta kalken beträffar, produktionen ökat med 3.3 % till 535 647 ton; för den kontinuerligt brända kalken föreligger ökning av produktionen och för den periodiskt brända en obetydlig minskning. Bränd dolomit uppvisar en ökning med 0.9 %. Under året levererad jordbrukskalk har redovisats med 258 721 ton kalk, 3 373 ton mjölkalk, 100 970 ton kalkstensmjöl samt 5 501 ton kalkmärgel; motsvarande siffror år 1942 voro resp. 249 255, 5 067, 72 004 och 3 214 ton. För periodisk bränning användes under redogörelseåret 476 fältugnar, kalkfyrar och jordugnar samt för kontinuerlig bränning 75 schaktugnar och 4 ringugnar jämte 1 roterande brännugn och 8 dolomitugnar. Uppgifterna om ugnarna avse liksom produktionsuppgifterna ovan framställningen vid de egentliga kalkbruken. För industriens eget behov brännes kalk vid en del sulfatmasse- och karbidfabriker, kopparverk samt sockerbruk. Produktionssiffrorna från dessa — 173 965 ton mot 180 559 ton år 1942 — ha i not 2 till tab. 7 specificerats. Vid sulfatmasse- och karbidfabrikerna samt vid kopparverken redovisades 28 schaktugnar, 1 mesabränningsugn och 4 ringugnar, vid sockerbruken 22 schaktugnar. För bränning av kiselgur användes under 1943 1 roterande brännugn samt 5 andra ugnar, vid skifferoljeverken 41 ugnar och en elektrisk anläggning å 3 600 kW för oljeutvinning samt 1 ugn för utvinning av svavel.

Vid framställning av olja ur alunskiffer användes 1 321 959 ton alunskiffer, varur erhöles 140 ton smörjoljor, 25 893 ton pannbrännolja, 10 144 ton motorbrännolja, 3 248 ton bensin, 327 ton beck och emulsion, 72 ton asfalt, 10 848 ton svavel samt 223 ton ammoniumsulfat. För användning vid tillverkningen av superfosfat har ur järnmalm framställts sammanlagt 144 265 ton apatitlig.

Till den årliga bergverksstatistiken insamlas jämväl uppgifter rörande den totala brytningskvantiteten av vissa bergarter, men dessa data publiceras fr. o. m. 1928 års berättelse icke i tabellbilagan. För redogörelseåret äro dessa totala brytningsmängder följande: alunskiffer 1 675 445 ton (därav 353 214 ton till bränsle), sandsten 47 234 ton, lerskiffer 1 970 ton, flinta 720 ton, kalksten 2 830 733 ton (därav 133 262 ton kalkmärgel, använd för cementfabrikation samt 9 780 ton foderkalk), kvartsit 260 203 ton, krita 22 042 ton samt kiselgur (rå) 8 750 kubikmeter.

Stenbrottens och stenhuggeriernas avsaluproduktion länsvis framgår av tabellen å sid. 26.

Stenindustrins och kalkbrukens avsalvproduktion länsvis år 1943.

L ä n	Granit och gnejs			Svarta och gröna graniter		Sandsten, kvartsit och flinta	
	Blocksten o. krossad sten	Gatsten	Andra arbeten	Blocksten och krossad sten	Arbetad sten	Råsten, krossad o. malen sten	Arbetad sten, alla slag
Stockholms stad	—	—	43 200	—	—	—	1 000
Stockholms län	28 000	264	194 394	—	30 118	—	—
Uppsala län	—	6 330	39 785	—	—	—	—
Södermanlands län	—	388	76 675	—	7 580	—	—
Östergötlands län	5 047	12 240	129 203	—	18 209	21 939	23 477
Jönköpings län	14 916	11 390	184 001	85 846	283 393	—	—
Kronobergs län	—	—	139 120	2 435	856 940	—	—
Kalmar län	6 278	104 575	1 179 727	1 035	1 925 981	—	21 400
Gotlands län	—	—	—	—	—	—	282 400
Blekinge län	33 945	146 878	305 501	62 372	516 443	—	—
Kristianstads län	129 174	68 374	534 857	14 914	323 694	1 386	18 857
Malmöhus län	343 258	—	301 652	40 849	66 960	187 423	18 700
Hallands län	49 050	50 306	355 906	—	14 524	—	—
Göteborgs och Bohus län	224 637	2 378 469	2 028 631	—	187 350	—	—
Älvsborgs län	30 771	2 650	306 923	—	63 675	33 572	—
Skaraborgs län	1 940	25 652	301 461	—	123 130	—	5 150
Värmlands län	4 298	31 881	183 317	—	10 532	—	—
Örebro län	—	—	85 944	—	9 555	3 102	—
Västmanlands län	30	—	62 960	—	700	—	—
Kopparbergs län	8 440	140	146 067	—	11 935	162	9 062
Gävleborgs län	—	—	66 519	—	1 988	—	—
Västernorrlands län	—	395	110 428	—	—	—	—
Jämtlands län	—	—	11 300	—	1 200	3 132	—
Västerbottens län	—	—	13 720	—	6 990	—	—
Norrbottnens län	—	—	27 898	—	—	—	—
Hela riket 1943	879 784	2 839 932	6 829 189	207 451	4 460 897	250 716	380 046
» » 1942	804 174	1 952 368	5 804 415	115 705	4 150 693	230 353	306 892

L ä n	Fältspat	Kvarts	Kalksten, dolomit och marmor				Osläckt och släckt kalk	) För jordförbättring levererad kalk
			Råsten o. krossad sten	Kalkstensmjöl	Arbeten av			
	Omalen	Ton			Kalksten och dolomit	Marmor	Ton	
Stockholms stad	—	—	—	—	75 850	285 338	—	—
Stockholms län	2 030	119	15	—	36 248	377 296	—	—
Uppsala län	—	—	—	—	—	4 800	—	—
Södermanlands län	—	—	212 716	—	59 970	1 964 213	97 578	21 006
Östergötlands län	1 412	1 200	6 137	—	319 984	1 378 313	16 515	11 608
Jönköpings län	—	—	—	—	6 052	18 684	—	—
Kronobergs län	—	—	—	—	—	75 100	—	—
Kalmar län	—	—	24 494	—	299 250	—	41 483	18 896
Gotlands län	—	—	546 967	833	36 353	47 000	983	—
Blekinge län	33	148	—	1 750	—	—	75	1 750
Kristianstads län	—	—	446	62 968	43 186	3 526	3 400	65 919
Malmöhus län	—	—	326 614	43 734	38 790	528 068	17 199	40 063
Hallands län	240	270	—	—	—	—	8 060	543
Göteborgs och Bohus län	3 312	9 849	—	—	3 000	398 892	—	—
Älvsborgs län	1 794	51 825	39	—	8 510	30 988	16	16
Skaraborgs län	—	—	192 021	—	429 298	13 100	159 355	139 489
Värmlands län	—	1 117	33 151	—	—	20 400	—	—
Örebro län	—	699	85 525	2 035	651 306	475 143	88 656	33 186
Västmanlands län	6 630	2 288	4 988	—	3 833	49 681	40 223	12 694
Kopparbergs län	—	3 591	65 302	4 153	3 000	13 425	55 289	2 222
Gävleborgs län	—	1 525	2 792	—	—	16 500	—	—
Västernorrlands län	—	8 931	—	—	—	26 089	—	—
Jämtlands län	—	—	8 428	—	513 000	—	18 358	8 609
Västerbottens län	—	—	—	—	—	10 600	20 790	12 563
Norrbottnens län	549	2 546	—	—	—	—	6	1
Hela riket 1943	16 000	84 108	1 509 635	115 473	2 527 580	5 737 156	567 986	368 565
» » 1942	11 625	83 223	1 442 814	86 934	1 735 226	4 451 676	544 095	329 540

B) Råmaterial och bränsle samt drivkraft.

Råmaterial och bränsle.

I tabellen å sid. 29 ha sammanställts uppgifter angående åtgången av vissa råmaterial inom järn- och metalltillverkningens olika huvudgrenar 1943, och äro här under rubrikerna tackjärn och götmetall även inräknade smärre kvantiteter råmaterial, vilka för tillverkningen av dylika produkter vid några anläggningar, som ej äro hänförliga till bergverk.

Förbrukningen av råmaterial har kvantitativt, såsom naturligt är, i stort sett följt de inträdda förändringarna i produktionens storlek. Sälunda har, vad först tackjärnstillverkningen beträffar, totalförbrukningen av råvaror ökat i ungefär samma grad som produktionen av tackjärn. Ökningen faller på styckemalm, briketter och sinter, medan förbrukningen av slig visar något minskad kvantitet. Fördelningen av viktigare råmaterial på olika slag av tackjärnsframställning framgår av nedanstående tablå (kvantiteter i ton).

	Elektro- tackjärn	Koks- tackjärn	Annat tackjärn
Styckemalm.....	52 841	56 706	60 940
Slig	2 968	2 099	26 531
Briketter	—	—	13 695
Sinter	154 261	502 362	426 708
Manganmalm: inhemsk	1 039	—	1 112

Ovan upptagna förbrukningssiffror för elektrotackjärn avse endast i elektrisk masugn framställt tackjärn. För tillverkning av tackjärn i annan elektrisk ugn förbrukades bl. a. 5 ton utländskt kokstäckjärn, 2 803 ton gjutjärnsskrot samt 4 914 ton eget smidesskrot. För samma tillverkning användes även 142 ton kiselmetall, 37 ton kisel-manganjärn, 3 ton manganjärn samt 4 ton fosforjärn. Av den för tackjärnstillverkningen redovisade slaggkvantiteten utgjordes 1 575 ton av manganslagg, som använts i elektromasugn.

Vid ferrolegeringsverken ökade tillverkningen, samtidigt som den totala malmförbrukningen undergick en ej obetydlig minskning. Flertalet malmsorter uppvisade lägre förbrukningssiffror än föregående år, och ökning förelåg endast för järnmalm (inkl. slig) samt vissa malmsorter med i regel relativt låga förbrukningssiffror. I de redovisade malmkvantiteterna ingår slig med 1 267 ton i krommalm, 284 ton i inhemsk manganmalm och 109 ton i molybdenmalm. I kvantiteten 37 ton andra ferrolegeringar ingick kiselkalcium med 3 ton och kalciumtitanat med 34 ton. Redovisade 1 241 ton andra malmer utgjordes av 38 ton vanadinmalm, 46 ton vanadinsyra, 140 ton bauxit, 121 ton titanmalm, 455 ton knebelitmalm samt 441 ton kisbränder. Av den till 27 655 ton uppgående förbrukningen av slagg utgjordes 23 178 ton av kromslagg, 98 ton av volframslagg, 210 ton av vanadinslagg, 2 863 ton av manganslagg och 1 306 ton av bessemerslagg. Utöver i tabellen upptagna råmaterial ha redovisats bl. a. 81 ton aluminium, 11 ton koppar, 19 ton klorater samt 9 ton koksalt.

Vid götmetalltillverkningen, som sjönk något under 1943, ökade förbrukningen av järnmalm och tackjärn, under det att förbrukningen av skrot minskade. Förbrukningen av svenskt kokstäckjärn steg, samtidigt som förbrukningen av såväl vanligt träkolstäckjärn som elektrotackjärn avtog. Beträffande skrotförbrukningen redovisas ökade kvantiteter för gjutjärnsskrot och köpt ordinärt skrot. Minskningen av förbrukningen av skrot faller väsent-

ligen på köpt kvalitetsskrot men var även av ej obetydlig storlek för såväl eget smidesskrot som direkt importerat ordinärt skrot. Järnsvampförbrukningen steg och uppgick år 1943 till 19 525 ton inhemsk och 1 159 ton utländsk järnsvamp. Förbrukningen av ferrolegeringar ökades. De 435 ton legeringar, som i tabellen ej specificerats, utgjorde: 38 ton fosforjárn, 2 ton svaveljárn, 3 ton kalciummolybden, 84 ton kisel, 13 ton kiselspegeljárn, 1 ton kiseltitanjárn, 6 ton kiselaluminium-manganjárn, 6 ton kiselkalcium, 94 ton krommanganjárn, 72 ton molybdenjárn, 43 ton titanjárn och 73 ton vanadinjárn. Förutom i tabellen upptagna råmaterial har för göttillverkningen redovisats förbrukning av bl. a. 295 ton aluminium, 5 ton bly, 34 ton kobolt, 1 ton krom, 4 ton koppar, 379 ton nickel, 1 ton nickelsulfat, 89 ton vanadintackjárn, 532 ton manganskrot, 2 ton aluminiumskrot samt 14 ton vanadinslagg.

Duplexförfarande har använts för framställning ur elektrostaál av 27 274 ton sur och 236 ton basisk martingöt. Från ljusbágeugn har till induktionsugn överförs 2 667 ton stál i flytande tillstånd.

Den minskade produktionen av vällmetall har medfört en motsvarande minskning av tackjärnsförbrukningen. — Förbrukningssiffrorna för övriga järnverksprodukter avse i huvudsak råmaterial för framställning av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stál. — Järnverkens förbrukning av tackjárn och skrot för framställning av vanligt tackjärnsgjutgods är icke här medräknad, enär denna förbrukning redovisas i den allmänna industriberättelsen.

Metallframställningsverkens totala malmförbrukning har ökat från 334 223 ton år 1942 till 403 351 ton år 1943. Sistnämnda kvantitet utgjordes av: 63 882 ton guldmalm och 123 798 ton guldmalmsslig (även hållande silver, koppar, arsenik m. m.), 2 112 ton inhemsk blyslig, 90 ton inhemsk kopparmalm, 62 615 ton inhemsk kopparmalmsslig, 31 012 ton inhemsk och 4 373 ton utländsk nickelmalm, 6 238 ton inhemsk och 732 ton utländsk aluminiumoxid, 7 844 ton bauxit och 8 750 ton inhemsk andalusit, 7 575 ton inhemsk svavelkis, 344 ton inhemsk (syntetisk) och 52 ton utländsk kryolit, 53 759 ton kisbränder ur inhemsk och 30 175 ton ur utländsk svavelkis. Utöver tabellens siffror ha metallframställningsverken redovisat förbrukning av 911 ton cementkoppar, 201 ton anodkoppar, 4 414 ton kopparskrot, 87 ton aluminiumskrot, 1 600 ton blyskrot, 1 ton magnesium, 33 ton zinkoxid, 9 373 ton salt, 1 325 ton saltsyra, 1 694 ton svavelsyra och 1 776 ton soda.

Vid samtliga bergverk redovisades följande förbrukning av smörjmedel: svartoljor 163 587 kg, spindel- och batchingoljor 25 276 kg, transformatoroljor 53 863 kg, maskinoljor 455 670 kg, motor- och biloljor 113 668 kg, cylinderoljor 100 852 kg, borr- och gängoljor 68 769 kg, övriga smörjoljor och ersättningssmörjoljor 144 147 kg samt fasta smörjmedel (fett) 550 684 kg. Förbrukningen av flotationsreagenser redovisades med bl. a. 340 970 kg pine-oil, 598 255 kg olein, 581 640 kg xantat, 883 406 kg soda, vattenglas o. l., 1 867 283 kg kalk, 1 167 961 kg svavelsyra, 36 708 kg råolja, eldningsolja o. l., 24 277 kg tjära och -oljor, 3 773 kg terpentin o. l., 22 663 kg cyanid, 410 115 kg koppar- och zinksulfat samt 15 414 kg bikromat.

En allmän översikt över bergverkens förbrukning av bränsle 1943 lämnas i tabellerna å sid. 30 och 31. Tabellen å sid. 31 över träkolsförbrukningen är byggd på särskilda, specificerade uppgifter angående konsumtionen av träkol vid tillverkning av järn- och stálvaror, sedan 1936 angivna i vagnskuberat mått före intagning i kolhus. I denna tabell är även inräknad förbrukningen av träkol för framställning av bergverksprodukter vid några företag, som ej hänförs till bergverk. Dessa företags förbrukning av träkol, jämte övrigt bränsle, ingår även i den övre tabellen å sid. 31 under rubrikerna tackjárn resp. götmetall. Däremot är i allmänhet ej förbrukningen av träkol vid framställning av sinter och ferrolegeringar inräknad i tabellen över järnverkens träkolsförbrukning,

Förbrukning av vissa råmaterial m. m. vid järnverk samt andra metallframställningsverk o. d. år 1943. Ton.

Förbrukade varuslag	Förbrukning för framställning av						
	tack-järn	ferro-legeringar	väll-metall	göt-metall	övriga järn-verks-produkter	andra metaller o. d.	Summa
Järnmalm	170 487	122	—	35 465	—	130	206 204
Järnmalmsslåg	31 598	895	9	4 596	—	³⁾ 29 595	66 693
Briketter (av slig)	13 695	—	—	20	—	—	13 715
Sinter (av slig)	1 083 331	—	—	²⁾ —	—	⁴⁾ 8 052	1 091 383
Andra malmer (inkl. slig):							
krommalm	—	6 042	—	164	—	—	6 206
manganmalm: inhemsk	2 151	¹⁾ 35 260	—	4	—	—	37 415
utländsk	—	1 596	—	—	—	—	1 596
molybdenmalm	—	117	—	—	—	—	117
volframalm	—	328	—	7	—	—	335
andra malmer o. d.	—	1 241	—	8	—	403 351	404 600
Tackjärn: träkols-	53	4	7 890	290 162	66	—	298 175
därav elektro-	—	4	195	75 063	—	—	75 262
koks-	400	—	—	380 517	—	—	380 917
därav utländskt	5	—	—	20 173	—	—	20 178
Gjutjärnsskrot	5 528	1	80	39 675	—	—	45 284
Smidesskrot:							
eget	5 196	23	215	359 317	109	—	364 860
köpt: kvalitets-	88	9	—	49 387	1 594	—	51 078
ordinärt	110	3 993	24	210 700	—	2 295	217 122
därav direkt import.	—	—	—	6 657	—	—	6 657
Ferrolegeringar:							
kiseljärn, högst 15 % kisel	—	95	—	221	—	—	316
" , över 15 % "	18	95	—	3 289	—	—	3 402
kiselmanganjärn	57	1	—	6 297	—	—	6 355
kromjärn, högst 1 % kol	—	—	—	3 134	—	—	3 134
" , över 1 % "	—	736	—	1 047	—	—	1 783
mangan- och spegeljärn	24	—	—	4 458	—	—	4 482
volframjärn	—	—	—	219	—	—	219
andra ferrolegeringar	146	37	—	485	—	—	618
Slagg	6 851	27 655	—	1 716	—	—	36 222
Kalksten	105 983	528	—	27 833	4	⁵⁾ 27 815	162 163
Kalk, bränd	211	5 629	—	41 762	4	580	48 186
Dolomit: rå	20	—	—	18 001	—	—	18 021
bränd	200	9 503	—	14 454	—	—	24 157
Kvarts	1 128	44 349	30	26 957	1 407	31 824	105 695
Sandsten	1	—	13	10 590	897	—	11 501
Flusspat	25	26	—	1 642	—	738	2 431
Kvarts-, kvartsit- o. silikategel ..	70	—	—	10 034	172	1 426	11 702
Magnesittegél	32	104	—	1 857	132	2 038	4 163
Krommagnesittegél	—	—	—	1 488	—	—	1 488
Chamottetegél och -skrot	3 050	287	29	12 058	3 776	⁶⁾ 5 600	24 800
Sintermagnesit och magnesitmjöl ..	25	8	—	488	32	—	553
Eldfast lera	245	—	1	4 921	416	—	5 583
Kolektroder	331	1 057	—	93	—	1 140	2 621
Grafit elektroder	57	10	—	843	—	2	912
Elektrodmassa	1 236	2 613	—	1 133	—	⁷⁾ 1 957	6 939

¹⁾ Därav 7 022 ton mangankalk. — ²⁾ Vid götmetalltillverkningen har även använts 289 ton vals-sinter. — ³⁾ Därav 29 495 ton för järnsvampframställning. — ⁴⁾ För järnsvampframställning. — ⁵⁾ Därav 2 126 ton för järnsvampframställning. — ⁶⁾ Därav 5 000 ton för järnsvampframställning. — ⁷⁾ Därav 21 ton för järnsvampframställning.

Bränsleförbrukningen vid bergverken år 1943.

Förbrukade bränsleslag	Kvantitetsgrund	Förbrukningen av bränsle vid							Summa
		järngruvor		andra malmgruvor	järnverk	andra metallframställn.-verk o. d.	stenkolsgruvor	stenindustriella anläggningar	
		totalt	därav för brikettering och sintring						
Stenkol (inkl. stybb o. briketter).....	ton	1 485	4	4 703	203 086	51 613	4 828	6 928	272 643
Koks.....	»	993	8	29	323 861	13 563	—	11 875	350 321
Koksstybb.....	»	56 841	56 841	—	28 100	—	—	—	84 941
Träkol.....	hl	16 978	65	3 808	20 081 408	19 322	13	92 639	20 214 168
Träkolsstybb.....	»	811 911	811 911	—	21 728	—	—	—	833 639
Bilkol.....	»	29 328	—	27 250	63 373	10 510	15	53 150	183 626
Torv.....	ton	423	—	4 047	39 645	1 842	—	9 951	55 913
Ved i större stycken (kastved).....	m ³	64 379	12	28 953	1 148 216	45 139	32 574	422 136	1 741 397
Ribb och trätugg m. m.....	»	31 006	27 145	12 656	1 073 444	9 851	—	54 191	1 181 148
Bilved.....	»	4 187	—	13 158	6 321	—	57	14 127	37 850
Bensin:									
för bil- o. traktor-drift.....	ton	4	—	65	3	—	—	4	76
» stationära motorer.....	»	—	—	2	—	—	1	3	6
» andra ändamål.....	»	—	—	12	7	3	—	—	22
Motor- o. pannbrännolja:									
för bil- o. traktor-drift.....	»	24	—	22	—	—	9	44	99
» stationära motorer.....	»	1	—	3	1	—	2	2	9
» andra ändamål.....	»	3	—	1	74	35	—	—	113
Fotogen.....	»	1	—	—	3	—	—	—	4
Masugns gas ¹⁾	1 000 m ³	20 477	20 477	—	691 518	—	—	—	711 995
Alunskiffer.....	ton	—	—	—	—	—	—	308 959	308 959
Summa bränsle med reduktion till stenkol ²⁾	—	91 178	75 944	14 695	1 227 808	75 901	10 388	166 636	1 586 606

vilken förbrukning ingår i tabellen på sid. 30 resp. den övre tabellen på sid. 31. Att märka är, att de redovisade värdena för förbrukade träkol gälla förbrukningsplatsen, varför i värdena ingå frakt och inköpskostnader m. m.

Medelinköpspriset för förbrukade träkol utgjorde, som synes, 284 öre per hl, vilket innebär ökning med 28 öre per hl sedan 1942.

Siffrorna i tabellen å sid. 30 angående bränslekonsumtionen vid brikett- och sinterframställningen samt i den övre tabellen å sid. 31 över bränslekonsumtionen inom vissa särskilda grenar av järnindustrien äro också närmast baserade på avgivna specialuppgifter.

I likhet med föregående år ha vissa beräkningar gjorts i syfte att erhålla ett enhetligt mått på bergverkens totala konsumtion av bränslemedel. Resultatet av dessa beräkningar framgår av nedersta raden i ovanstående tabell. Redogörelseårets totala bränsleförbrukning skulle i enlighet härmed motsvara omkring 1 586 606 ton stenkol, d. v. s. representera ett värmevärde av c:a 10 630

¹⁾ Ang. masugns gas se not 1 sid. 31. — ²⁾ Ang. reduktionstal se not 2 sid. 31.

Bränsleförbrukningen vid järnverken år 1943.

Förbrukade bränsleslag	Kvantitetsgrund	Förbrukningen av bränsle vid tillverkning av							Summa
		tackjärn	ferro-legeringar	järn-svamp	smält-stycken och rå-skenor	göt-metall	smitt o. pressat samt varm-valsat järn o. stål	övriga tillverkningar	
Stenkol	ton	95	2 020	13 126	113	61 454	125 100	1 178	203 086
Koks	»	280 793	20 314	33	—	5 655	17 066	—	323 861
Koksstybb	»	10 842	7 321	8 576	—	244	1 117	—	28 100
Träkol	hl	18 872 886	757 283	86 800	232 186	81 778	50 475	—	20 081 408
Träkolsstybb	»	5 390	—	—	—	10 975	5 363	—	21 728
Bilcol	»	621	—	—	—	4 602	27 161	30 989	63 373
Torv	ton	—	—	—	—	23 979	15 666	—	39 645
Ved i större stycken, (kastved)	m ³	5 917	821	—	128	541 823	599 497	30	1 148 216
Ribb och trätugg m. m.	»	779	—	—	115	608 283	456 731	7 536	1 073 444
Bilved	»	45	268	—	—	801	3 722	1 485	6 321
Bensin:									
bil- o. traktordrift..	ton	—	—	—	—	1	2	—	3
andra ändamål	»	—	—	—	—	7	—	—	7
Motor- o. pannbränn-olja:									
bil- o. traktordrift..	»	—	—	—	—	—	—	—	—
andra ändamål	»	—	—	—	—	54	21	—	75
Fotogen	»	—	—	—	—	—	3	—	3
Masugns gas ¹⁾	1 000 m ³	474 936	—	—	—	51 994	164 584	4	691 518
Summa bränsle med ^{1) 2)} reduktion till stenkol	—	628 332	44 075	23 642	4 092	228 315	296 830	2 522	1 227 808

Träkolsförbrukningen vid verk med framställning av järn och stål år 1943.

L ä n	Träkol av skogs- och stubbved	Träkol av sågverksribb	Summa	Värde i kronor	Medelvärde per hl i kronor
	H e k t o l i t e r				
Stockholms län	441 777	23 251	465 028	1 336 955	2·87
Uppsala län	394 153	—	394 153	1 149 132	2·92
Södermanlands län	99 755	—	99 755	279 314	2·80
Östergötlands län	288 274	236 782	525 056	1 391 694	2·65
Kronobergs län	—	629	629	1 447	2·30
Blekinge län	9 175	—	9 175	23 800	2·59
Värmlands län	2 259 457	74 158	2 333 615	7 999 088	3·43
Örebro län	4 143 758	607 147	4 750 905	13 765 667	2·90
Västmanlands län	3 180 364	34 354	3 214 718	8 979 850	2·79
Kopparbergs län	2 403 942	10 572	2 414 514	7 016 119	2·91
Gävleborgs län	5 216 094	—	5 216 094	13 258 385	2·54
Norrbottnens län	1 463	—	1 463	3 600	2·46
Hela riket	18 433 212	986 893	19 425 105	—	—
Värde i kr.	52 699 030	2 506 021	—	55 205 051	—
Medelvärde per hl i kr.	2·86	2·54	—	—	2·84

¹⁾ Förbrukningen av masugns gas är ej inräknad i den totala, till stenkol reducerade, bränsleförbrukningen. Redovisningen av detta bränsle synes vara ofullständig särskilt beträffande förbrukningens storlek inom tackjärnstillverkningen. — ²⁾ De använda reduktionstalen äro för: koks och koksstybb 1·05; träkol, träkolsstybb och bilcol 0·017; torvbränsle 0·5; ved i större stycken 0·17; annat träbränsle 0·09; flytande bränsle: bensin och lättbentyl 1·6; motor- och pannbrännolja samt fotogen 1·5; gasformiga bränslen: masugns gas 0·15, lysgas 0·72, koksugns gas 0·7; alunskiffer 0·2.

miljarder kalorier, vilket innebär en ökning på omkring 2 %. Givetvis kan ej vid detta slags beräkningar hänsyn tagas till det ganska växlande värmevärdet hos olika kvaliteter av ett och samma bränsleslag. Den erhållna totalsiffran kan regelbundet anses något för hög, enär de redovisade stenkolen vid här gjord beräkning genomgående anses betyda prima engelska kol, medan i verkligheten inom flera produktionsgrenar stenkol med betydligt lägre värmevärde förbrukas, såsom vid stenkolsbrytningen och järnvampframställningen, där nästan uteslutande svenska kol användas.

Bränsleförbrukningen ökade särskilt starkt för stenindustriella anläggningar och andra metallframställningsverk, under det att övriga tillverkningsgrenar visa i det närmaste oförändrad eller något minskad bränsleförbrukning. Järnverkens andel av den totala bränsleförbrukningen minskade och utgjorde 77.4 % mot 78.9 % år 1942. Beträffande järnverkens olika tillverkningar ökade bränsleförbrukningen vid framställningen av tackjärn med 4.1 % och av ferrolegeringar med 20.2 %, samtidigt som vid övriga tillverkningar förbrukningen visade en svag minskning. Vid stenindustriella anläggningar ökade bränsleförbrukningen med 12.2 % och utgjorde 10.5 % av den totala bränsleförbrukningen mot 9.5 % år 1942. Som synes av tabellen har konsumtionen av fossila bränslen varit ungefär oförändrad. Av de inhemska bränslena visar förbrukningen av träbränsle minskning, under det att ökning föreligger för träkol och torv samt alunskiffer.

En närmare redogörelse för åtgången av bränsle- och reduktionsmedel vid olika slag av tackjärnsframställning följer här nedan.

	Kvantitetsgrund och bränsleslag	Total- förbrukning	Medelförbrukning per ton tillverkat tackjärn
Elektrotackjärn i masugn: med enbart träkol ..	hl träkol	1 609 483	24.9 hl
» koks- koksstybb {	ton koks	10 031	.
» koksstybb {	» koksstybb	10 292	.
» träkol-koks .... {	hl träkol	313 094	.
	ton koks	2 282	.
Elektrotackjärn i annan ugn	m ³ ribbved	15	.
	ton koksstybb	476	.
Kokstäckjärn i vanlig masugn	» koks	268 447	0.80 ton
Träkolstäckjärn i vanlig masugn	hl träkol	16 951 041	53.3 hl

Siffran för medelförbrukningen av träkol vid framställning av vanligt blåstertackjärn har stigit från 51.4 hl till 53.3 hl per ton år 1943; siffran för medelförbrukningen vid framställning av elektrotackjärn har stigit från 23.7 hl till 24.9 hl per ton. Medelförbrukningen av koks vid framställning av kokstäckjärn i vanlig masugn var 0.80 ton per ton tackjärn mot 0.83 år 1942.

I tablån nedan meddelas en sammanställning över bergverkens konsumtion (i 1 000 kWh) av elektrisk energi för viktigare elektrotermiska ändamål åren 1942 och 1943 med fördelning på fem huvudrubriker.

	1942	1943
Tackjärnsmältning i elektrisk masugn	219 896	326 567
» » annan elektrisk ugn	5 261	6 551
Smältning av ferrolegeringar	331 069	393 980
Stålsmältning	259 081	262 015
Elektrolys eller smältning av metaller	84 895	174 442
Summa	900 202	1 163 555

Totalsiffran steg under 1943 med 29.3 % jämfört med 1942 års siffra. Förbrukningen har ökat för alla i tablån nämnda tillverkningslag. Störst var

ökningen för tackjärnssmältning (106·7 milj. kWh), smältning av metaller (89·5 milj. kWh) samt smältning av ferrolegeringar (62·9 milj. kWh). Av hela förbrukningen kom omkring 34 % (37 % år 1942) på ferrolegeringsframställning, 29 % (25 % år 1942) på tackjärnssmältning, 22 % (29 % år 1942) på stålsmältning samt 15 % (9 % år 1942) på smältning av metaller.

Drivkraft.

En översikt över den under 1943 vid bergverken använda drivkraften meddelas i nedanstående tabell.

Av den för omedelbar maskindrift använda kraften, 723 265 hästkrafter, kommo nära tre femtedelar (58·6 %) på järnverken, medan gruvor, anriknings- och sintringsverk tillsammans representerade över en fjärdedel (29·1 %). Av denna sistnämnda kraft, 210 288 hästkrafter, användes för uppfordring och pumpning 49 224, för borring 31 148 och för andra ändamål 64 668 hästkrafter, varjämte vid anrikning redovisats 53 082 samt vid brikettering och sintring 12 166 hästkrafter.

Vid redovisningen av de för elektrisk generatordrift använda motorerna ha fr. o. m. 1942 de ändrade reglerna tillämpats. Endast om den vid de enskilda industriföretagen alstrade energin huvudsakligen går till egen förbrukning, hänförs de för kraftalstringen använda motorerna till resp. industrier. Om däremot den alstrade energin till större delen försäljes eller levereras till flera olika industrianläggningar, tillhörande samma företagare, betraktas dessa kraftverk såsom självständiga verk och redovisas under gruppen elektricitetsverk.

Fördelningen av drivkraften på de särskilda länen framgår av tabellen å sid. 34, vari redovisas det effektiva hästkrafttalet hos såväl de för omedelbar drift som de för drivande av elektricitetsgeneratorer använda motorerna.

Använda motorer och deras fördelning på olika slag av bergverk år 1943.

	Gruvor, anriknings-, sintnings- och briketteringsverk		Järnverk		Andra metallframställningsverk o. d.		Stenindustriella anläggningar		Summa hkr
	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	
För omedelbar maskindrift:									
Vattenhjul	—	—	5	220	—	—	1	15	235
Vattenturbiner	2	130	72	17 322	—	—	3	115	17 567
Ångmaskiner	17	332	6	1 840	—	—	12	450	2 622
Ångturbiner	—	—	—	—	—	—	4	240	240
Olje- och gasmotorer..	30	951	—	—	—	—	31	954	1 905
Elektriska motorer ..	8 430	208 875	27 633	404 503	2 714	38 909	3 886	48 409	700 696
Summa 1943	8 479	210 288	27 716	423 885	2 714	38 909	3 937	50 183	723 265
” 1942	7 208	192 914	25 151	416 366	2 684	38 355	3 608	48 091	695 726
För elektrisk generatordrift:									
Vattenturbiner	30	5 336	81	47 404	—	—	3	115	52 855
Ångmaskiner	—	—	2	150	—	—	—	—	150
Ångturbiner	2	898	3	6 500	1	1 900	2	5 250	14 548
Olje- och gasmotorer..	2	395	5	5 100	—	—	1	8	5 503
Summa 1943	34	6 629	91	59 154	1	1 900	6	5 373	73 056
” 1942	37	6 759	87	63 001	1	1 900	8	5 473	77 133

Drivkraftens fördelning länsvis år 1943.

L ä n	Vatten- hjul	Vatten- tur- biner	Ång- maski- ner	Ång- tur- biner	Olje- och gas- mo- torer	Summa primär- motorer	Elek- triska motorer
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	157
Stockholms län	—	—	250	898	—	1 148	3 530
Uppsala län	100	1 240	100	—	46	1 486	14 322
Södermanlands län	—	1 805	—	2 850	4 500	9 155	14 096
Östergötlands län	70	2 970	—	3 450	93	6 583	14 983
Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	1 696
Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	1 137
Kalmar län	—	—	90	—	315	405	2 581
Gotlands län	—	65	170	—	30	265	2 648
Blekinge län	15	—	65	—	17	97	6 024
Kristianstads län	—	20	45	—	337	402	5 393
Malmöhus län	—	—	247	—	171	418	11 013
Hallands län	—	—	—	—	—	—	2 378
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	130	130	3 874
Älvsborgs län	—	55	—	—	20	75	7 200
Skaraborgs län	—	—	—	1 750	—	1 750	6 172
Värmlands län	—	11 932	—	—	—	11 932	41 418
Örebro län	—	10 802	240	3 740	—	14 782	90 751
Västmanlands län	50	8 195	150	200	110	8 705	80 903
Kopparbergs län	—	31 948	—	—	435	32 433	167 789
Gävleborgs län	—	1 390	1 415	—	600	3 405	91 865
Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	10 005
Jämtlands län	—	—	—	—	22	22	1 394
Västerbottens län	—	—	—	1 900	198	2 098	50 759
Norrbottnens län	—	—	—	—	334	334	68 608
Hela riket 1943	235	70 422	2 772	14 788	7 408	95 625	700 696
» » 1942	234	69 089	2 560	20 778	7 272	99 933	672 926

C) Arbetsgivare och personal.

Arbetsgivare.

Fördelningen av de under 1943 i gång varande bergverken efter olika kategorier av arbetsgivare framgår av nedanstående tabell. Under rubriken annat bolag hava förutom vanliga bolag och kommanditbolag förts företag, som drivits av sterbhusdelägare samt sådana intressenskap och föreningar av antingen aktiebolag sinsemellan eller aktiebolag jämte andra bolag eller enskilda personer, som samfällt drivit visst bergverksföretag utan att härför bilda aktiebolag eller ekonomisk förening.

För möjliggörande av jämförelser med berättelserna före 1921 års, i vilka berättelser fältspats- och kvartsbrotten redovisades skilda från stenbrotten, må nämnas, att antalet fältspats- och kvartsbrott, ingående i det anförda antalet stenindustriella anläggningar, uppgick till 31. Totala antalet av de fältspats- och kvartsbrott, vilkas brytning ingår i den redovisade produktionen (jämför vad å sid. 8 i 1936 års berättelse sagts), var 54.

Bergverkens fördelning efter arbetsgivare år 1943.

	Bergverk, vid vilka rörelsen bedrivits av										Summa				
	enskild person		aktiebolag		annat bolag		ekonomisk förening		kommun		staten		Antal	%	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%			
Järngruvor	—	—	82	95·3	4	4·7	—	—	—	—	—	—	—	86	100·0
Andra malmgruvor	3	7·9	29	76·3	6	15·8	—	—	—	—	—	—	—	38	100·0
Järnverk	—	—	66	98·5	1	1·5	—	—	—	—	—	—	—	67	100·0
Andra metallframställningsverk o. d.	—	—	6	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	100·0
Stenkolsgruvor ..	5	29·4	11	64·7	1	5·9	—	—	—	—	—	—	—	17	100·0
Stenindustriella anläggningar ..	157	31·0	274	54·1	55	10·9	16	3·2	3	0·6	1	0·2	—	506	100·0
Summa 1943	165	22·9	468	65·0	67	9·3	16	2·2	3	0·4	1	0·2	—	720	100·0
» 1942	145	20·8	464	66·8	60	8·6	18	2·6	6	0·9	2	0·3	—	695	100·0

Personal.

Den under redogörelseåret vid bergverksföretagen anställda förvaltningspersonalen redovisas i följande tabell.

Bergverkens förvaltningspersonal år 1943.

	Företagsledare		Övrig chefspersonal	Teknisk driftspersonal		Arbetsbefäl	Kontorspersonal		Kontorsbud, -vaktmästare, telefonister o. d.		Resande i firmans tjänst	Summa
	Män	Kv.		Män	Män		Kv.	Män	Män	Kv.		
Järngruvor m. m.	21	—	26	102	2	313	219	35	20	9	—	747
Andra malmgruvor m. m.	8	—	14	62	25	160	84	28	15	4	—	400
Järnverk	56	—	254	1 409	118	1 155	1 718	776	362	212	20	6 080
Andra metallframställningsverk o. d.	5	—	25	123	26	65	69	24	15	5	—	357
Stenkolsgruvor ..	2	—	1	7	1	36	16	12	1	—	—	76
Stenindustriella anläggningar	106	1	29	103	4	308	189	105	14	7	98	964
Summa 1943	198	1	349	1 806	176	2 037	2 295	980	427	237	118	8 624
» 1942	193	1	318	1 741	178	1 895	2 188	838	423	172	99	8 046

I den för de stenindustriella anläggningarna uppgivna förvaltningspersonalen ingår fältspats- och kvartsbrottens samt skifferoljeverkens ifrågavarande personal med 5 manliga företagsledare, 5 män såsom övrig chefspersonal, 52 män och 4 kvinnor såsom teknisk driftspersonal, 60 män såsom arbetsbefäl, 44 män och 23 kvinnor såsom kontorspersonal samt 3 män och 4 kvinnor såsom kontorsbud, -vaktmästare o. d.

Inom stenindustrien har redovisats 226 manliga och 2 kvinnliga firmainnehavare (enskilda personer eller delägare i andra bolag än aktiebolag), vilka haft sin huvudsakliga sysselsättning inom resp. företag men varken inräknats bland förvaltningspersonalen eller arbetarpersonalen.

Av nedanstående tabell framgår, att sammanlagda antalet vid bergverken under 1943 sysselsatta arbetare uppgick till 65 314, varav 64 399 män och 915 kvinnor. Av de manliga arbetarna voro 2 613, av de kvinnliga 90 under 18 år. Av samtliga arbetare kommo tre femtedelar (59·9 %) på järnverken, medan järngruvorna representerade 14·8 % och de stenindustriella anläggningarna 15·0 %.

Beträffande uppgifterna om personal (samt drivkraft och bränsle) vid järnverken torde observeras, att dessa ej överensstämna med de uppgifter, som i industriberättelsen lämnas under rubriken verk för framställning av järn och stål. Anledningen är, att under rubriken järnverk i föreliggande berättelse även ingå en del verk, vilka vid sidan av järnframställning huvudsakligen driva järnmanufaktur- eller verkstadsrörelse och fördenskull i industriberättelsen förts under sistnämnda grupper.

Utöver nedan redovisade arbetare vid stenindustriella anläggningar voro en del arbetare sysselsatta vid fältspats- och kvartsbrott, stenbrott och stenhuggerier samt kalkbruk, som ej anses vara av industriell storlek men vilkas produktion dock medtagits i tab. 7 (se sid. 8 i 1931 och 1936 års berättelser). Antalet av dessa arbetare — i egna företag sysselsatta företagare inräknade — var för redogörelseåret 732 män och 4 kvinnor över och 4 män under 18 år, av vilka 89 män och 3 kvinnor över samt 4 män under 18 år voro anställda vid fältspats- och kvartsbrotten. Av dessa hava 7 män över och 4 under 18 år betecknats såsom hjälparbetare.

Antal bergverksarbetare och arbetstimmar med fördelning efter skilda slag av bergverk år 1943.

	Män		Kvinnor		Summa arbetare			Utgjorda arbetstimmar
	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	Män	Kvinnor	Tillsammans	
Järnmalsbrytning.....	7 986	303	119	9	8 289	128	8 417	17 397 961
därav hjälparbetare o. d.	2 049	208	41	6	2 257	47	2 304	4 844 737
Järnmalsanrikning	837	33	4	1	870	5	875	1 885 556
Brikettering och sintring	345	8	—	—	353	—	353	796 929
Annan malmbrytning.....	2 843	68	24	3	2 911	27	2 938	5 515 604
därav hjälparbetare o. d.	1 313	56	24	3	1 369	27	1 396	2 589 502
Anrikning av annan malm	389	6	—	—	395	—	395	829 705
Järnverk	36 442	1 995	623	71	38 437	694	39 131	85 200 731
därav hjälparbetare o. d.	7 552	370	186	34	7 922	220	8 142	17 718 500
Andra metallframställningsverk o. d.	1 759	12	—	—	1 771	—	1 771	3 954 698
därav hjälparbetare o. d.	586	10	—	—	596	—	596	1 324 505
Stenkolsbrytning	1 633	13	5	—	1 646	5	1 651	3 190 578
därav hjälparbetare o. d.	436	5	5	—	441	5	446	926 512
Fältspats- och kvartsbrytning	1 375	59	19	6	1 434	25	1 459	3 221 453
därav hjälparbetare o. d.	367	15	12	2	382	14	396	897 716
Andra stenindustriella anläggningar	8 177	116	31	—	8 293	31	8 324	16 495 376
därav hjälparbetare o. d.	1 082	26	8	—	1 108	8	1 116	2 300 124
Samtliga bergverk 1943	61 786	2 613	825	90	64 399	915	65 314	138 488 591
» 1942	61 905	2 869	978	82	64 774	1 060	65 834	138 682 618

Arbetspersonal vid malm-, stenkols- och mineralbrytning år 1943.

	Underjordsbrytning		Dagbrytning		Annat arbete i dagen			
	M ä n				M ä n		K v i n n o r	
	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år
Järnmalm-brytning.....	3 690	11	681	3	3 615	289	119	9
Annan malm-brytning.....	1 141	—	69	—	1 633	68	24	3
Stenkolsbrytning.....	1 193	8	4	—	436	5	5	—
Fältspats- och kvartsbrytning.....	22	—	399	15	954	44	19	6
Summa 1943	6 046	19	1 153	18	6 638	406	167	18
» 1942	6 344	20	1 357	24	6 091	383	163	10

Bergverkens arbetare länsvis år 1943.

L ä n	Järn- gruvor	Andra malm- gruvor	Järn- verk	Andra metall- fram- ställ- nings- verk o. d.	Sten- kols- gruvor	Sten- industri- ella an- lägg- ningar	Samtliga bergverk	
							År 1943	År 1942
Stockholms stad	—	—	—	—	—	28	28	27
Stockholms län	92	—	40	—	—	122	254	255
Uppsala län	200	9	1 016	—	—	6	1 231	1 239
Södermanlands län	257	9	703	—	—	510	1 479	1 451
Östergötlands län	—	59	2 140	—	—	415	2 614	2 614
Jönköpings län	45	41	—	—	—	109	195	223
Kronobergs län	—	—	45	—	—	105	150	188
Kalmar län	—	—	—	132	—	592	724	695
Gotlands län	—	—	—	—	—	462	462	412
Blekinge län	—	—	751	—	—	442	1 193	1 269
Kristianstads län	—	—	—	—	453	502	955	1 054
Malmöhus län	—	—	91	23	1 198	701	2 013	2 076
Hallands län	—	—	216	—	—	177	393	364
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	1 711	1 711	1 571
Älvsborgs län	—	22	865	—	—	158	1 045	1 029
Skaraborgs län	—	21	76	—	—	1 277	1 374	1 287
Värmlands län	294	72	5 095	—	—	45	5 506	5 579
Örebro län	1 412	488	7 727	—	—	1 424	11 051	10 986
Västmanlands län	1 088	18	5 359	—	—	280	6 745	7 273
Kopparbergs län	3 370	460	7 036	91	—	288	11 245	11 543
Gävleborgs län	133	—	7 591	—	—	3	7 727	8 164
Västernorrlands län	—	—	42	269	—	20	331	310
Jämtlands län	—	16	—	—	—	280	296	297
Västerbottens län	—	1 757	—	1 256	—	117	3 130	2 571
Norrbottnens län	2 754	361	338	—	—	9	3 462	3 357
Hela riket 1943	9 645	3 333	39 131	1 771	1 651	9 733	65 314	—
» » 1942	10 319	2 711	40 317	1 516	1 691	9 280	—	65 834

Förutom här angivna egentliga bergverksarbetare sysselsattes under redogörelseåret en del arbetare med framställning av bergverksprodukter vid före-

tag, vilkas verksamhet till vida övervägande delen faller inom andra produktionsgrenar, vadan dessa företag endast redovisas i den allmänna industriberättelsen, ehuru tillverkningarna av bergverksprodukter vid ifrågakvarande företag ingå i denna berättelse. För framställning av tackjärn (i annan elektrisk ugn än masugn) samt elektrostål redovisades vid dessa företag 311 manliga och 2 kvinnliga arbetare, varav 5 av de manliga voro under 18 år. Av dessa arbetare ha 7 av de manliga över 18 år betecknats såsom hjälparbetare. För framställning av den i not 2 till tab. 7 redovisade kalken har uppgivits en arbetarpersonal av 200 män över 18 år vid sockerbruken, 144 män över 18 år vid sulfatmassefabrikerna samt vid karbidfabrikerna och kopparverken resp. 76 och 7 män över 18 år. Antalet hjälparbetare uppgick vid sulfatmassefabrikerna till 21 män över 18 år, vid karbidfabrikerna och kopparverken till resp. 7 och 1 män över 18 år.

En mera detaljerad redovisning av den vid gruvbrytningen, inberäknat fältspats- och kvartsbrytningen, sysselsatta arbetarpersonalen lämnas i tabellen överst å föregående sida.

Med det egentliga brytningsarbetet, varvid uteslutande manlig arbetskraft användes, sysselsattes sålunda under redogörelseåret 7 236 män, av vilka 6 065 eller 83·8 % hade sin verksamhet förlagd under jord. Förhållandevis mest förekommer underjordsarbete, som synes, vid stenkolsbrytningen samt vid brytning av annan malm än järnmalm, minst i fältspats- och kvartsbrotten. Vid granit-, kalkstens- o. d. stenbrott förekommer icke underjordsbrytning i någon nämnvärd omfattning.

I tabellen nederst å föregående sida redovisas den inom bergshandlingens olika huvudgrenar sysselsatta arbetarpersonalen, fördelad länsvis.

Bland de olika länen stod liksom tidigare Kopparbergs län främst, närmast följt av Örebro och Gävleborgs län (resp. 17·2 %, 16·9 % och 11·8 % av hela arbetarantalet). I fjärde och femte rummen kommo Västmanlands och Värmlands län (10·3 % resp. 8·4 %).

Flertalet mera betydande bergverkslän visade under året minskning av arbetarantalet. Minskningen härrör huvudsakligen från järnverk och järngruvor, under det att andra malmgruvor och metallframställningsverk visa ökning av arbetarantalet. I »Bergslagen» minskades sålunda i så gott som alla län antalet arbetare vid järngruvor och järnverk. Ökning förelåg däremot för arbetare vid järnverk i Norrbottens län, liksom även för arbetare vid andra gruvor. Även 1943 ökades antalet arbetare vid andra gruvor och metallframställningsverk i Västerbottens län. Inom stenindustrien har arbetarantalet ökat i synnerhet vid de anläggningar, som räknas till fältspats- och kvartsbrott, men även vid kalkbruken. Liksom föregående år föreligger minskning av arbetarantalet i Kalmar, Blekinge och Kristianstads län, under det att de västsvenska länen visa ökade siffror.

I redogörelsen här ovan äro ej medtagna arbetare, sysselsatta med upp-tagning och rengöring av sjömalmer, under redogörelseåret utgörande 4 män över 18 år i de småländska länen, för vilka redovisats tillsammans 166 utgjorda arbetstimmar.

D) **Fyndigheters förvärvande och försvar.**

Mutsedlar. Antalet under 1943 utfärdade mutsedlar uppgick, såsom framgår av följande sammanställning, till 584 mot 355 år 1942. Tabellen visar även fördelningen av under redogörelseåret utfärdade mutsedlar på dels nyupptäckta och förut inmutade fyndigheter, dels olika slag av malmanledning.

Antal mutsedlar utfärdade under år 1943.

	Mutsedlar gällande följande malmer och andra inmutningsbara mineral													
	Järnmalm	Guldmalm	Kopparmalm	Mangannalm	Bly-, silver- och zinkmalm	Vanadinmalm	Molybden- och volframalm	Koboltmalm	Krommalm	Magnetis	Svavelkis	Grafitmalm	Annan malm	Summa
Å nyupptäckta fyndigheter	52	—	169	4	21	—	6	—	69	28	64	—	2	415
Å förut inmutade fyndigheter	47	—	40	—	47	2	4	—	1	2	25	1	—	169
Summa 1943	99	—	209	4	68	2	10	—	70	30	89	1	2	584
» 1942	81	—	34	11	30	16	24	—	95	19	4	11	30	355

Redovisningen är så till vida summarisk, som mutsedlar avseende olika slag av mineral i åtskilliga fall återfinnas under tabellens rubriker. Dessa fall äro ifråga om nyupptäckta fyndigheter med avseende på mutsedlar gällande järnmalm: 1 järn- och apatitmalm; kopparmalm: 1 koppar- och nickelmalm; bly-, silver- och zinkmalm: 2 zink-, koppar- och blymalm, 1 zink- och blymalm, 10 bly- och silvermalm, 4 zinkmalm samt 4 blymalm; molybden- och volframalm: 1 molybdenmalm. I gruppen »annan malm» ingå mutsedlar gällande 2 nickelmalm. Beträffande förut inmutade fyndigheter ha i tabellen redovisats under mutsedlar gällande kopparmalm: 1 järn- och kopparmalm, 2 koppar- och nickelmalm; bly-, silver- och zinkmalm: 4 bly- och zinkmalm, 39 bly- och silvermalm samt 4 blymalm.

Tilldelade utmål. Enligt 21 § i gruvstadgan skall för inmutad fyndighet, då fyndigheten är blottad och prov å malmen erhållits, ett visst utmål anvisas, innefattande det utrymme på marken, varinom gruvägaren sedermera har rätt att med andras uteslutande bedriva arbetet. Jämlikt denna bestämmelse och motsvarande bestämmelse i 2 § i 1938 års gruvlag ha under 1943 anvisats 97 utmål, varav 71 för järn-, 1 för koppar-, 5 för bly- och silver-, 4 för bly- och zink-, 4 för bly-, 3 för zink-, 2 för molybden-, 2 för krom-, 1 för svavelkis- och 4 för nickelmalm. Närmast föregående år anvisades 146 utmål.

Sättet för bibehållande av äganderätten till utmålen. För bevarande av rätten till ett utmål måste inom detsamma utföras en viss kvantitet arbete varje år eller under vissa omständigheter flera års arbetskvantitet på ett år, s. k. försvarsarbete, bergsöverstyrelsen dock obetaget att meddela gruvägare, som innehar flera intill varandra gränsande utmål, tillstånd att, så länge de av honom fortfarande innehavas, få under ett eller flera år genom arbete inom något eller några av utmålen fullgöra arbetsskyldigheten för dem alla. Har arbetsskyldigheten fullgjorts för tre år och utmål blivit gruvan tilldelat, kunde gruvägaren i stället för försvarsarbete betala en årlig avgift av 50 kronor eller erhålla vilostånd. Gruvstadgans ovannämnda stadganden gälla fortfarande i vissa fall som övergångsbestämmelser till dess att 1938 års gruvlag helt träder i kraft år 1944. Enligt gruvlagen skola utmålen för malmer endast försvaras genom erläggande av avgift, vars storlek bestämmes av utmålets areal.

Tabellen nedan visar att rätten till erhållna utmål och koncessionerade områden 1943 bevarats i 4 862 utmål och i 23 enligt lagen den 28 maj 1886 koncessionerade områden. Dessutom hava 45 sjömalmsutmål, 2 koncessioner för alunskiffer och 1 koncession för olja, gas och salt försvarats under år 1943.

Under år 1943 hava 2 utmål anmälts sönade.

Sättet för bibehållande av äganderätt till utmålen åren 1941—1943.

	År	Utmål med arbetsskyldigheten fullgjord			Utmål för-svarade genom erläggande av avgift	Utmål under vilostånd	Utmål sönade under året	Summa
		genom arbete under året		genom arbete under föregående år				
		med malmfångst	i närgränsande utmål					
Järngruvor	1943	—	—	569	2 737	—	2	3 308
	1942	—	—	813	2 584	3	3	3 403
	1941	—	—	838	2 094	388	4	3 324
Andra malmgruvor....	1943	—	—	108	1 131	—	—	1 239
	1942	—	—	138	817	3	5	963
	1941	—	—	168	621	153	3	945
Stenkolsgruvor: utmål	1943	29	287	—	—	1	—	317
	1942	33	283	—	—	1	—	317
	1941	32	284	—	—	1	—	317
Koncessionerade områden enl. lagen den 28 maj 1886	1943	18	5	—	—	—	—	23
	1942	9	6	—	—	1	—	16
	1941	9	6	—	—	1	—	16
Summa	1943	47	292	677	3 868	1	2	4 887
»	1942	42	289	951	3 401	8	8	4 699
»	1941	41	290	1 006	2 715	543	7	4 602

Résumé.

Le tableau suivant présente des données sommaires concernant la production des industries extractives et métallurgiques de la Suède, en 1943.

Aperçu des industries extractives et métallurgiques en 1943.

	Nombre d'établissements	Personnel		Force motrice: chevaux		Valeur de vente des produits Mille couronnes
		administratif	ouvrier	directement employée pour les machines et les appareils	employée pour alimenter des générateurs électriques	
Mines de fer	86	747	9 645	158 521	5 634	214 260
Autres mines de minerais métallifères	38	400	3 333	44 167	995	54 982
Usines à fer	67	6 080	39 131	423 885	59 154	831 308
Autres usines pour la production de métaux, etc.	6	357	1 771	38 909	1 900	82 120
Mines de houille	17	76	1 651	7 600	—	15 329
Établissements pour l'industrie de la pierre	506	964	9 783	50 183	5 373	87 704
Totaux 1943	720	8 624	65 314	723 265	73 056	1 335 703
» 1942	695	8 046	65 834	695 726	77 133	1 222 436

Il ressort du tableau ci-dessus que l'ensemble des industries extractives et métallurgiques présente aussi en 1943 un résultat très favorable. Ainsi la valeur des produits destinés à la vente a continué de s'accroître, de 9·3 % en 1943; cette valeur a augmenté sans interruption depuis 1932.

Toutes les groupes, sauf les mines de houille, montrent une augmentation de la valeur de vente des produits par rapport à l'année précédente. L'augmentation totale était de 113·3 millions de couronnes. De cette somme 46·0 millions de couronnes se rapporte aux usines de fer, 36·6 millions de couronnes aux mines de fer, 19·8 millions de couronnes à l'industrie de la pierre et 10·5 millions de couronnes aux autres usines pour la production de métaux. Le nombre total des ouvriers était de 0·8 % au-dessous de 1942. Tandis qu'une diminution du nombre d'ouvriers est à noter pour les mines de fer, les usines à fer et les mines de houille, les autres groupes montrent des chiffres plus élevés qu'en 1942.

L'extraction du minerai de fer s'est augmentée de 11·2 %, comparée à celle de 1942. Elle se répartit de la manière suivante:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Minerai directement utilisable ..	8 376 931	119 392	9 414 747	142 948
Schlich	1 350 319	21 395	1 405 250	23 413
Totaux	9 727 250	140 787	10 819 997	166 361

Surtout le schlich mais aussi, en partie, le minerai directement utilisable ont livré les produits suivants:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Briquettes	10 298	350	13 359	558
Sinters	1 073 658	29 845	1 122 799	32 575

L'exportation du minerai de fer s'est augmentée à 10 221 749 tonnes, en 1943, de 8 547 920 tonnes, en 1942.

La production du fer de fonte, 792 359 tonnes, en 1943, présente une augmentation de 7,4 % par rapport à celle de 1942.

La quantité totale des *ferro-alliages* s'est augmentée à 38 491 tonnes, en 1943, de 33 082 tonnes, en 1942.

La production de *l'éponge de fer* était de 26 313 tonnes, en 1943; le total correspondant de l'année précédente était de 25 773 tonnes.

La production du *fer et du métal fondu, soumis à l'affinage au bas foyer* fait voir les chiffres suivants:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Gueuses et milbars	10 166	4 753	7 149	3 592
Métal fondu.....	1 228 017	330 282	1 213 997	340 327
dont Bessemer	122 485	17 382	117 043	17 678
» Martin	760 997	196 880	749 398	197 775
» acier fondu au creuset	449	227	270	182
» » de fusion électrique..	344 086	115 793	347 286	124 692

Les chiffres concernant les produits principaux de *fer et d'acier en barres et d'autres ouvrages en fer et acier* ont été:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Fer forgé, ainsi que fer laminé à chaud, en fer Lancashire ou Vallon ¹⁾	5 913	3 484	6 159	3 724
Fer et acier forgés, en acier fondu ¹⁾	28 356	34 695	25 468	37 541
Fer et acier laminés à chaud, en acier fondu:				
Billettes (ébauches de tubes, pleines incl.) et platines, produits destinés à la vente....	59 274	21 887	64 154	25 237
Fer et acier en barres (battu, gros et médium), fer feuillard, etc.	322 682	164 810	302 861	159 975
Fer d'angle, à T, etc., et autre fer façonné (gros et médium)	59 588	23 348	57 391	22 644
Autre fer gros (rails, éclisses, plaques d'assise, essieux, etc.)	36 609	12 612	36 451	12 496
Fil de fer laminé à chaud	116 221	47 996	124 653	54 686
Tôles fortes et médium.....	85 823	41 050	94 400	45 005
Tôles minces	92 674	59 931	96 848	58 323
Tuyaux laminés et étirés à chaud (ébauches de tubes, creuses incl.)	65 858	56 778	70 036	69 063
Déchets de fer	340 024	40 368	329 905	40 270

¹⁾ Pour les ébauches, il ne s'agit que des produits destinés à la vente.

Les *minerais autres que ceux de fer* présentent les chiffres suivants:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Minerai d'or.....	211 525	23 680	180 042	20 900
» d'argent et de plomb ..	14 058	3 536	15 882	3 875
» de cuivre et de plomb..	—	—	373	75
» de cuivre.....	54 986	11 475	60 230	10 893
» » manganèse.....	24 242	631	26 703	2 009
» » zinc.....	60 988	7 090	59 649	6 683
» » wolfram.....	379	1 866	386	2 172
» » chrome.....	80	50	224	90
» » molybdène.....	—	—	27	465
» » nickel.....	19 728	545	29 725	750
Pyrite de fer.....	302 711	4 599	325 119	5 616
Graphite.....	174	32	171	33
Andalusite.....	9 092	249	8 660	213

La production des principaux ¹⁾ *métaux autres que le fer* a été:

	1942		1943	
	Kilogrammes	Mille couronnes	Kilogrammes	Mille couronnes
Or.....	5 501	25 512	4 201	19 482
Argent.....	30 663	2 084	26 807	2 133
	Tonnes		Tonnes	
Cuivre.....	16 537	25 326	16 638	25 573
Aluminium.....	1 544	5 414	3 652	15 850

L'exploitation des gisements de *houille* présente le résultat suivant:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Houille.....	582 282	15 150	557 513	14 495
Argile réfractaire.....	113 615	705	126 431	692
Argile de klinker.....	37 008	162	32 766	142

Les *pierres dégrossies, concassées, taillées et polies* et les *autres ouvrages en pierre* présentent les chiffres suivants:

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Granit et gneiss, blocs bruts et macadam.....	804 174	4 954	879 784	5 079
pavés.....	95 759	1 952	114 118	2 840
dalles et bordures de trottoirs.....	15 601	534	30 721	973
pierres de construction, ni polies ni sculptées.....	23 440	1 577	14 592	1 689
autres ouvrages.....	10 064	3 694	9 510	4 167
Granit dit noir ou vert, blocs bruts et macadam.....	115 705	1 639	207 451	1 579
pierres ouvrées.....	7 900	4 151	6 617	4 461
Pierre ollaire, blocs bruts et ouvrages, toutes espèces.....	6 153	983	5 335	818

¹⁾ Les chiffres ne comprennent que la production des industries extractives et métallurgiques.

	1942		1943	
	Tonnes	Mille couronnes	Tonnes	Mille couronnes
Schiste, pierre brute et ouvrages en ces matières, toutes espèces	1 706	235	2 069	284
Grès, quartzite et silex pyromaque, pierre brute et cassée, pierres ouvrées	233 547	1 635	254 196	1 693
Pierre à chaux et dolomite, pierre brute, cassée et moulue	1 524 309	6 112	1 625 263	7 032
marne calcaire pour ciment etc	135 007	213	138 763	231
pierres de construction et autres ouvrages	14 767	1 735	22 147	2 528
Marbre, en blocs, et pierres ouvrées, en marbre	14 319	4 794	20 913	6 296
Feldspath, non moulu	11 625	325	16 000	384
moulu	7 618	390	9 879	452
Quartz, non moulu	83 223	708	84 108	721
moulu	10 165	346	16 458	372
Cristal de roche	—	—	1	14
Mica, en blocs	316	549	324	603
pierre cassée et moulue	178	73	3	0
Spath fluor	468	65	2 107	394
Caolin	380	40	3 145	115
Petalit	221	48	312	66
Spodumen	35	10	84	38
	hl		hl	
Chaux calcinée, non éteinte	5 691 325	19 393	5 977 988	20 498
éteinte	466 564	1 434	540 695	1 986
	Tonnes		Tonnes	
Craie et farine fossile	18 520	1 324	18 619	1 420
Autres ouvrages	—	54	—	66

TABELLER

Tab. I. Uppfordringen ur

	1	2	3	4		5
				Totala kvantiteten utfraktat berg och malm		
				under jord	i dagbrott	
T o n						
	Gruvor (gruvfält)	Antal med malmfångst arbetade utmål ¹⁾	Antal dagar, varunder gruvan arbetats			
1	Stockholms län	5	—	59 657	33 148	
	<i>Häverö kommun:</i>					
	Herrängsfältet:					
2	Eknäsgruvan	5	317	36 310	—	
3	Vikinggruvan			407	—	
4	Evagruvan			13 889	28 619	
5	Rya- och Spatgruvorna			9 051	4 529	
6	Uppsala län	1	—	123 730	—	
	<i>Films kommun:</i>					
7	Dannemora gruvors odalutmål	1	298	123 730	—	
8	Södermanlands län	11	—	168 386	53 688	
	<i>Sköldinge kommun:</i>					
9	Kantorps gruvfält	4	287	128 825	—	
	<i>Floda kommun:</i>					
10	Stavsfältet	4	287	25 051	3 796	
	<i>Österåkers kommun:</i>					
11	Asköfältet	3	300	14 510	49 892	
12	Jönköpings län	2	—	6 334	206 250	
	<i>Månsarps kommun:</i>					
13	Smälands Tabergs gruvfält	2	300	6 334	206 250	
14	Värmlands län	11	—	213 923	—	
	<i>Färnebo kommun:</i>					
	Persbergs odalfält:					
15	Skärstöten	1	285	5 085	—	
16	Magneten och Storgruvan			18 523	—	
17	Alabama			65 191	—	
18	Långbansfältet	5	300	13 210	—	
	<i>Nordmarks kommun:</i>					
19	Tabergs gruvor	2	288	36 796	—	
20	Finnmosse gruvor	1	288	3 253	—	
21	Nordmarks gruvor	1	288	50 311	—	
				21 554	—	

¹⁾ Siffror inom parentes ange utmål med malmfångst enbart ur äldre varp. — ²⁾ Inklusive plock-, vask- 1.5 % zink. — ⁵⁾ Mullmalm.

järngruvorna år 1943.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Erhållen direkt användbar malm ²⁾			Den direkt användbara malms genomsnittshalt av				Erhållen anrikningsmalm		
total kvantitet	värde	därav ur äldre varp	järn	fosfor	svavel	mangan	totalt	därav ur äldre varp	
Ton	Kronor	Ton	P r o c e n t				T o n		
—	—	—	—	—	—	—	59 308	7 199	1
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 59 308	7 199	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
175 752	2 998 000	85 937	—	—	—	—	—	—	6
³⁾ { 76 397 2 543 1 535 2 239 49 010 44 028 }	{ 2 998 000	85 937	{ 50·6 27 28 45 41 ⁴⁾ 45	{ 0·004 0·004 0·004 0·004 0·004 0·004	{ 0·04 0·1 0·11 0·5 0·15 1·5	{ 3·1 5 16 0·8 2·5 1·8	{ —	{ —	7
17 748	189 426	—	—	—	—	—	180 615	2 999	8
830	9 207	—	42	0·04	0·02	0·1	125 050	2 999	9
³⁾ 16 918	180 219	—	41·5	0·01	0·02	2·3	6 366	—	10
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 49 199	—	11
212 584	1 062 920	—	—	—	—	—	—	—	12
212 584	1 062 920	—	32	0·055	0·05	0·38	—	—	13
24 827	363 117	—	—	—	—	—	173 059	26 381	14
³⁾ 1 349	21 584	—	55·1	0·006	0·004	0·15	} ³⁾ 54 854	—	} 15
³⁾ 1 858	27 870	—	52	0·006	0·003	0·18			
³⁾ 11 932	167 048	—	53·5	0·009	0·003	0·08	} 6 528	—	} 17
708	15 576	—	65	0·016	0·01	0·9			
1 773	30 141	—	59	0·026	0·012	0·7	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 33 238	3 322	19
³⁾ 3 253	45 542	—	60·5	0·008	0·055	0·37	—	—	} 20
³⁾ 3 954	55 356	—	56·3	0·006	0·082	—	³⁾ 51 778	11 994	
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 26 661	11 065	21

samt magnetiskt och våtmekaniskt sovråd malm. — ³⁾ Genom magnetisk sovring. — ⁴⁾ Malmen höll även

	1	2	3	4	5
1	Örebro län	{ 60 (3) }	—	1 162 709	—
	<i>Tysslinge kommun:</i>				
2	Klara gruvor	(1)	156	—	—
	<i>Nora kommun:</i>				
3	Stribergs gruvfält: Övra Kärrgruvorna samt Kül- och Långgruvorna	3	289	94 803	—
4	Åsbobergsgruvan	1	289	7 215	—
5	Rödbergsfältet	1	280	4 370	—
	<i>Pershyttefältet:</i>				
6	Övre fältet	1	296	{ 50 577 —	— —
7	Nedre fältet	1	298	102 924	—
8	Lockgruvan, äldre varp	(1)	65	—	—
9	Bergsängsgruvan, äldre varp	(1)	225	—	—
	<i>Vikers kommun:</i>				
10	Dalkarlsbergs gruvfält	3	269	76 631	—
11	Vikersfältet	1	300	31 290	—
	<i>Hjulsjö kommun:</i>				
12	Ösjöbergsfältet	7	287	65 248	—
	<i>Hällefors kommun:</i>				
13	Sirsjöbergsfältet	4	296	54 850	—
	<i>Ljusnarsbergs kommun:</i>				
14	Ställbergsfältet	5	285	135 910	—
15	Haggruvefältet	3	285	29 122	—
16	Sköttgruve- och Mossgruvefälten	2	289	40 637	—
17	Bastkärnsfältet	2	292	66 122	—
	<i>Guldsmedshyttans kommun:</i>				
18	Ingelsgruvefältet	5	299	{ 24 679 —	— —
	<i>Linde kommun:</i>				
19	Stripa odalfält	7	298	291 260	—
20	Fanthyttefältet	5	300	17 526	—
21	Nybergsfältet	2	300	27 595	—
	<i>Ramsbergs kommun:</i>				
22	Blankafältet	2	300	30 611	—
23	Håkansbodafältet	3	300	8 839	—
24	Fransåsbergsfältet	2	287	2 500	—

1) Genom magnetisk sovring. — 2) Därav genom magnetisk sovring 2 359 ton. — 3) Därav genom magnetisk sovring 256 052 ton. — 4) Malmen höll även 23,7 % kisel-syra. — 5) Malmen höll även 33,3 % kisel-syra.

6	7	8	9	10	11	12	13	14		
679 253	10 265 481	37 416	—	—	—	—	236 536	2 497	1	
1) 1 500	21 000	1 500	48	0·04	0·044	—	—	—	2	
44 335	569 261	—	51·7	0·016	0·005	—	36 679	—	3	
481	6 176	—	62·2	0·015	—	—				
450	5 778	—	55·5	0·01	0·532	—				
1 903	26 775	—	60·5	0·025	0·005	—	2 739	—	4	
2 504	35 231	—	51·5	0·018	0·002	—				
5	70	—				60	0·005	0·05	—	
178	146 500	3 360	58	0·005	0·2	—	—	—	5	
788			60	0·005	0·2	—				
1) 1 138			52	0·005	0·5	—				
1) 5 626	—	—	47	0·015	0·007	—	—	—	6	
29 825	280 000	—	42	0·017	0·008	—				
13 808	110 000	—	41	0·02	0·008	—				
18 938	150 000	18 938	48	0·016	0·006	—	34 131	—	7	
12 175	115 000	—	42	0·018	0·007	—				
45 869	360 000	—	42	0·02	0·008	—	—	—	8	
2 318	18 000	2 318	40	0·008	0·04	—	—	—	9	
1) 4 132	57 848	4 132	58·3	0·067	0·004	—	45 469	2 042	10	
12 291	374 000	—	55	0·072	0·01	—				
4 549	221 295	1 474	39	0·02	0·25	3·25	—	—	11	
1) 14 763	—	—	55·2	0·016	0·11	—	1) 21 634	—	12	
2) 5 332	121 421	—	—	—	—	—	1) 22 035	—	13	
—	—	—	50·8	0·006	0·052	5·02	—	—	14	
1) 82 080	1 928 890	—	47·47	0·005	0·22	4·07	—	—	15	
1) 16 955	339 096	—	48	0·01	0·043	1	1) 18 352	—	16	
3) 3 279	57 800	—	44·2	0·005	0·412	3·43				
16 238	590 593	—	46·1	0·004	0·338	3·58	—	—	17	
1) 1 165			40·8	0·006	0·502	3·27				
19 212			32·9	0·005	0·322	3·29				
6 722			4) 47·84	0·017	0·004	—				
13 796	275 019	—	43·29	0·02	0·006	—	—	—	18	
5 848			40·59	0·018	0·32	—				
2 236			19 003	2 236	65	0·013				0·005
1 618	3 896 736	3 458	6) 49·9	0·007	0·015	—	1) 8 112	—	19	
170 048			7) 39·83	0·009	0·036	—				
87 844			—	—	33·5	0·02	0·15	3·8	11 844	455
5 264			45 269	—	19	0·035	0·02	15		
24 000	492 000	—	63	0·014	0·015	—	26 940	—	22	
40	2 720	—	—	—	—	—	7 713	—	23	
—	—	—	—	—	—	—	500	—	24	

netisk sovring 2 959 ton. — 4) Malmen höll även 26 % kiselsyra. — 5) Därav genom magnetisk sovring

	1	2	3	4	5
1	Västmanlands län	38 (1)	—	1 022 015	20 342
	<i>Skinnskattebergs kommun:</i>				
	Riddarhytte odalutnål:				
2	Höjdgruvan	1	50	8 858	—
3	Pelle-, Öster- och Haggruvorna		289	160 953	—
4	Södra Bäckegravan		289	12 254	—
5	Källfallsfältet		235	61 785	—
6	Persgruvefältet	2	235	24 101	—
	<i>Norbergs kommun:</i>				
7	Kallmorbergsfältet	1	288	14 819	—
8	Risbergsfältet	2	288	25 301	—
9	Morbergsfältet	6	299	137 623	—
10	Norrbergsfältet	5	299	99 535	—
11	Getbacks- och Röbergsfälten	3	299	64 550	—
	Klackbergsfältet:				
12	Gröndalsgruvan	1	299	6 393	—
13	Storgruvan	1	299	12 023	—
14	Nya Kolningbergsfältet	2	299	3 589	—
15	Gamla Kolningbergsfältet	2	299	25 678	—
16	Andersbenningsfältet	2	288	65 182	—
17	Eskilbacksfältet	3	290	167 712	—
	<i>Västansfors kommun:</i>				
18	Nordstjärnegruvan, äldre varp	(1)	200	—	—
	Semlafältet:				
19	Östra och Västra Stortägsgruvorna	2	300	3 879	—
20	Södra Rudgruvan	1	300	41 409	—
21	August- och Maria- samt Per-Eriksgruvorna ..	3	300	48 607	—
22	Bäckgruvan	1	300	37 764	20 342
23	Kopparbergs län	144 (1)	—	4 195 344	43 555
	<i>Svärdsjö kommun:</i>				
24	Vintjärnsfältet	4	300	63 691	—
	<i>Stora Tuna kommun:</i>				
25	Idkerbergsfältet	4	280	334 413	—
26	Tuna Hästbergsfältet	5	288	105 846	—
	<i>Silebergs kommun:</i>				
27	Bråfallsgruvan	1	288	45 584	—
	<i>Sätters kommun:</i>				
28	Bispsbergsfältet	2	287	20 608	—
	<i>Garpenbergs kommun:</i>				
29	Östra och Västra Smältarmossgruvorna	2	300	34 808	—
30	Intrångets gruvor	5	300	147 847	—
31	Ryllshyttefältet	1	290	59 692	—

1) Genom magnetisk sovring. — 2) Därav genom magnetisk sovring 12 643 ton. — 3) Delvis oskrädd malmringsverk. — 4) Därav i kombinerat sovringsverk 4 420 ton.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
349 932	5 361 210	8 884	--	--	--	--	499 966	426	1
1) 155	3 100	--	50·2	0·004	0·065	--	1) 5 588	--	2
1) 2 150	57 620	--	60·6	0·008	0·089	--	1) 118 341	--	3
1) 8 281	117 756	--	42·6	0·006	0·58	--	--	--	4
1) 3 549	530 837	--	63	0·004	0·02	--	1) 44 332	--	5
1) 17 050			58	0·004	0·07	--	--	--	6
--	--	--	--	--	--	--	14 819	--	7
521	3 126	--	49	0·025	0·03	--	25 206	426	8
39 081	527 594	--	47·8	0·02	0·01	--	95 292	--	9
26 853	362 515	--	47·8	0·02	0·01	--	67 229	--	10
--	--	--	--	--	--	--	64 550	--	11
1) 5 549	81 848	--	45	0·004	0·18	4	--	--	12
1) 9 843	145 184	--	45	0·003	0·12	4·7	--	--	13
1) 500	7 250	--	47	0·003	0·1	4·8	--	--	14
1) 12 143	179 109	--	45	0·003	0·08	4·5	}	}	15
	1) 12 439	105 732	41	0·004	0·1	4			
4) 138 177	2 138 960	1 468	43	0·031	.	0·4	1) 24 724	--	16
--	--	--	--	--	--	--	--	--	17
1) 7 416	126 072	7 416	46·5	0·013	1·25	--	--	--	18
--	--	--	--	--	--	--	1) 1 858	--	19
--	--	--	--	--	--	--	1) 36 735	--	20
36 680	511 850	--	45	0·015	0·01	--	1 292	--	21
1) 19 666	353 988	--	48·5	0·013	0·12	--	}	}	22
	9 879	108 669	42	0·015	0·2	--			
2 195 679	32 081 814	16 252	--	--	--	--	894 065	400	23
--	--	--	--	--	--	--	5) 54 423	--	24
6) 202 247	3 066 000	--	62·5	0·7	0·005	--	--	--	25
1) 19 513	277 865	--	34·8	0·048	1·04	7·7	1) 52 110	--	26
--	--	--	--	--	--	--	1) 33 872	400	27
7) 9 876	246 902	--	64·5	0·005	0·01	0·1	--	--	28
--	--	--	--	--	--	--	1) 21 972	--	29
1) 36 679	696 901	--	52	0·016	0·75	0·3	1) 102 459	--	30
							59 692	--	31

-- 4) I vätmekaniskt sovringsverk. -- 5) Därav genom magnetisk sovring 47 314 ton. -- 6) I kombinerat sov-

	1	2	3	4	5
<i>Folkärna kommun:</i>					
1	Lövsvedsgruvan	1	300	37 091	—
<i>Grangärde kommun:</i>					
2	Grängesbergs exportfält	37	300	1 944 278	—
3	Risbergsfältet	20	300	292 541	—
4	Björnsbergsfältet, äldre varp	(1)	300	—	—
<i>Ludvika kommun:</i>					
<i>Blötbergsfältet:</i>					
5	Kalvgruvan	1	290	248 255	—
6	Flygruvan	1	290	23 379	—
7	Fredmundbergsfältet	4	290	81 877	—
8	Håksberg—Ickorrboten—Ivikenfältet	30	290	250 936	43 555
9	Lekombergsfältet	3	284	93 305	—
<i>Sörviksfältet:</i>					
10	Sörviks Nygruva och Kolningsbergsgruvan ..	2	204	4 065	—
11	Lampan-, Södra Lampan- och Norra Sörviks- gruvorna	3	288	64 607	—
12	Källbottenfältet	4	292	67 294	—
13	Gräsbergsfältet	2	286	52 892	—
<i>Ludvika stad:</i>					
14	Hillängsgruvan	2	288	49 850	—
<i>Norrbärke kommun:</i>					
15	Torstensbergsfältet	3	286	52 313	—
<i>Nybergsfältet:</i>					
16	Källgruvan	1	300	59 058	—
17	Kanalgruvan	2	300	13 350	—
18	Kärrgruvefältet	4	300	47 764	—
19	Gävleborgs län	7	—	144 884	—
<i>Hofors kommun:</i>					
<i>Nyängsfältet:</i>					
20	Nyängs- och Erik-Hansgruvorna	3	280	81 266	—
21	Nore- och Nya Beskowgruvorna		280	5 724	—
22	Storstrecksfältet	3	280	57 249	—
23	Sjöströmsgruvan	1	36	645	—

¹⁾ Genom magnetisk sovring. — ²⁾ Därav i kombinerat sovringsverk 555 536 ton. — ³⁾ Mull i kombinerat ur avfallsslam 16 997 ton apatitlig till ett värde av 821 295 kr. och hållande 5.5 % järn, 12.4 % fosfor, 22 430 ton. — ⁴⁾ Malmen höll även 0.08 % bly. — ⁵⁾ Malmen höll även 3.8 % bly.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
—	—	—	—	—	—	—	1) 31 819	—	1
{ 2) 1 077 234	16 126 193	—	59·8	1	0·01	0·01	}	—	2
3) 212 346	2 688 300	—	63·7	0·7	0·02	0·01			
4) 330	5 940	—	9·4	9·9	0·01	0·01	}	244 582	3
29 631	266 679	—	58·7	0·7	.	—			
1) 9 956	139 384	9 956	42·5	0·027	0·05	—	—	—	4
1) 139 615	1 787 100	—	58	0·52	0·01	—	22 100	—	5
{ 6 742	94 300	—	60·1	0·74	0·01	—	}	—	6
5) 7 026	93 200	—	58·3	0·67	0·01	—			
5) 5 092	70 000	—	59·5	0·56	0·01	—	}	1) 245	7
1) 1 338	17 100	—	58	0·52	0·01	—			
{ 17 931	248 000	—	59·7	0·65	0·01	—	}	1) 217 913	8
4 446	44 400	—	50·1	0·24	0·01	—			
13 180	174 900	—	58·3	0·67	0·01	—	}	1) 24 826	9
9 250	126 600	—	59·5	0·56	0·01	—			
1) 23 542	402 505	292	43·4	0·085	0·01	—	—	—	8
1) 59 324	723 038	—	48·97	1·05	0·035	—	—	—	9
1) 3 626	55 352	—	39·8	0·005	0·04	—	—	—	10
1) 51 613	796 388	—	44·24	0·043	0·018	—	—	—	11
1) 45 267	586 666	—	40·01	0·087	0·02	—	1) 13 204	—	12
46 659	726 219	—	41·5	0·05	0·01	—	—	—	13
{ 1) 15 178	659 427	—	34·89	0·007	0·35	11·21	}	—	14
1) 27 002			29·77	0·006	0·33	9·44			
1) 2 526			2) 23·37	0·006	0·3	7·6			
6 004	30 018	6 004	—	—	—	—	—	—	—
1) 36 951	617 577	—	43·8	0·045	0·01	—	—	—	15
1) 30 704	521 960	—	43	0·006	0·02	—	1) 14 174	—	16
1) 4 665	92 300	—							
1 090	36 000	—							
1) 39 096	664 600	—	52	0·006	0·61	—	1) 674	—	18
635	10 160	—	—	—	—	—	99 349	546	19
—	—	—	—	—	—	—	1) 55 014	—	20
—	—	—	—	—	—	—	1) 3 980	546	21
—	—	—	—	—	—	—	1) 40 355	—	22
635	10 160	—	8) 36	0·003	1·126	12·7	—	—	23

sovringsverk. — 4) Apatitmalm i kombinerat sovringsverk. Vid sovringsverket erhöles dessutom genom flotering 0·05 % svavel och 0·1 % mangan. — 5) Genom våtmeکانisk sovring. — 6) Genom våtmeکانisk sovring

	1	2	3	4	5
1	Norrbottens län	97	—	2 184 913	9 351 824
	<i>Gällivare kommun:</i>				
2	Gällivare malmfält.....	46	294	1 292 548	—
3	Koskullskulle gruvfält	5	283	333 886	—
	<i>Jukkasjärvi kommun:</i>				
4	Kiirunavaara malmfält	24	293	77 207	8 795 372
5	Luossavaara malmfält	11	293	335 086	556 452
6	Tuolluvaara malmfält.....	11	279	146 186	—
7	Hela riket	{ 376 (5) }	—	9 281 895	9 708 807

¹⁾ Genom magnetisk sovring. — ²⁾ Därav genom magnetisk sovring 114 629 ton. — ³⁾ Därav genom magnetisk sovring 293 009 ton.

	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
	5 758 337	90 616 248	3 680	—	—	—	—	793 250	—	1
1)	165 086	13 910 282	—	65·2	0·272	0·035	—	2) 115 972	—	2
	864 543			61·5	0·814	0·053	—			
	180 705	3 433 398	3 680	66	0·032	0·05	—	—	—	3
3)	44 429	444 289		60·8	0·044	0·08	—			
	8 436	81 758		62	0·44	0·05	—	4) 363 759	—	4
	131 720		69·37	0·018	0·044	—				
	245 982	62 756 380	—	68·03	0·066	0·018	—	4) 313 519	—	5
	678 554			66·4	0·251	0·018	—			
	2 993 111	7 389 300	—	61·52	1·76	0·015	—	—	—	6
	118 383			64·73	0·019	0·058	—			
5)	114 997			64·39	0·062	0·033	—	—	—	7
	79 240			62·65	0·183	0·018	—			
	9 027	2 600 841	—	57·55	1·28	0·014	—	—	—	6
	14 138			67·86	0·007	0·005	—			
	71 481			68·32	0·015	0·005	—	—	—	6
	20 680			68·34	0·04	0·005	—			
	1 728			68·41	0·121	0·005	—	—	—	6
	16 097			64·7	0·727	0·005	—			
	9 414 747	142 948 376	152 169	—	—	—	—	2 936 148	40 448	7

netisk sovring 144 862 ton. — ⁴⁾ Rågods till apatitligframställning i Vitåfors anrikningsverk. — ⁵⁾ Därav genom

Tab. 2 a. Järnmalms an-

Slag av anrikningsverk: m = magnetiskt; v = våtanrikningsverk; mv = kombinerat

1		2	3	4		5
Verkets namn		Slag av anrikningsverk	Antal timmar, varunder verket varit i gång	I verket ingå		Total kvantitet
				Från nedanstående gruvor (gruvfält)		Ton
1	Stockholms län	—	3 460	—		59 308
2	Herräng	m	3 460	Herrängsfältet		59 308
3	Södermanlands län	—	13 515	—		180 615
4	Kantorps	mv	6 315	{ Kantorps gruvfält		125 050
5	Askö	m	7 200	{ Stavsältet		6 366
				{ Asköfältet		49 199
6	Värmlands län	—	17 054	—		173 903
7	Persberg	m	5 514	Persbergs odalfält		54 854
8	Långban	mv	2 165	Långbansfältet		7 372
9	Taberg	m	5 778	{ Tabergs gruvor		33 238
				{ Nordmarks gruvor		16 528
10	Finnmossen	m	3 597	{ Finnmosse gruvor		51 778
				{ Nordmarks gruvor		10 133
11	Örebro län	—	37 628	—		246 867
12	Åsboberg	v	5 224	{ Övra Kärr- samt Kil- och Åsbo- bergsgruvorna		40 390
		m	5 225	{ Komministergruvan, äldre varp		4 838
13	Pershyttan	mv	5 283	{ Övra Kärr- och Långgruvorna		1 335
				{ Nedre Pershyttefältet		34 131
14	Dalkarlsberg	mv	3 614	{ Dalkarlsbergs gruvfält		43 427
				{ 2 042		
15	Bredsjö	m	3 788	Ösjöbergsfältet		21 894
16	Sikfors	m	4 423	{ Sirsjöbergsfältet		19 890
				{ Klacka-Lerbäckes gruvfält		278
				{ Svartviksfältet		171
17	Sköttgruvan	m	2 726	{ Persbergs odalfält		84
18	Stripa	v	184	{ Sköttgruve- och Mossgruvefälten		18 352
				{ Stripa odalfält		1 840
				{ Blanka gruvor		28 567
19	Guldsmedshyttan	mv	7 161	{ Tyskafallsgruvan		6 727
				{ Fanthyttefältet		11 817
				{ Stripa odalfält		10 629
				{ Äldre varp		455
20	Västmanlands län	—	31 628	—		503 537
21	Höjdgruvan	m	741	Höjdgruvan		3 548
22	Bäckegruvan	mf	6 589	Pelle-, Öster- och Haggruvorna ..		9) 118 341

1) Sligen höll även 0.08 % mangan. — 2) Rågodset höll även 4 % mangan. — 3) Sligen höll även 2.7 % mangan. — 4) Rågodset höll även 3 % mangan. — 5) Sligen höll även 1.5 % mangan. — 6) Ur rå-

rikning år 1943.

magnetiskt och vatanrikningsverk; mf = kombinerat magnetiskt och flotationsverk.

6				7				8				9				10				11				12				13				14				15			
ende rågodset												Erhållen färdig vara (slig)																											
Därrav ur äldre varp		Genomsnittshalt av						Total kvantitet	Värde	Därrav ur varpalm		Genomsnittshalt av																											
		järn		fosfor		svavel						järn		fosfor		svavel																							
Ton		Procent						Ton	Kronor	Ton		Procent																											
3 000		—	—	—	—	—	—	29 775	650 000	1 500		—	—	—	—	—	—	1																					
3 000		33·74	0·004	0·506	—	—	—	29 775	650 000	1 500		62	0·002	0·116	—	—	—	2																					
2 999		—	—	—	—	—	—	75 439	1 549 281	1 160		—	—	—	—	—	—	3																					
2 999		32·1	0·025	0·05	—	—	—	56 018	1 160 861	1 160		60·7	0·012	0·062	—	—	—	4																					
—								30	0·02	0·12	—	—	—	19 421	388 420	—		61·7	0·015	0·08	—	—	—	5															
26 381		—	—	—	—	—	—	79 290	1 272 753	7 542		—	—	—	—	—	—	6																					
—		38·9	0·011	0·008	—	—	—	30 711	506 740	—		1)59	0·007	0·004	—	—	—	7																					
—		3)34	0·018	0·011	—	—	—	794	33 348	—		3)64	0·023	0·012	—	—	—	8																					
—								49 940	—	—	—	—	—	4)53	0·028	0·015	—	—	—	—	—	—	9																
3 322		41·3	0·008	0·05	—	—	—	15 650	313 275	1 387		63·1	0·007	0·019	—	—	—	9																					
5 269		29·3	0·008	0·1	—	—	—	5 235	—	1 402		61·7	0·005	0·037	—	—	—	10																					
11 994		40·1	0·01	0·1	—	—	—	21 112	—	3 104		60·8	0·01	0·067	—	—	—	10																					
5 796								3 518	—	369 450	1 649							—	—	—	11																		
7 335		—	—	—	—	—	—	111 486	2 745 228	2 558		—	—	—	—	—	—	11																					
—		42·2	0·011	0·01	—	—	—	8 433	150 360	2 000		59·6	0·019	0·005	—	—	—	12																					
4 838		41·2	0·017	0·012	—	—	—	10 483	186 911	—		64·6	0·011	0·013	—	—	—	12																					
—		49·6	0·022	—	—	—	—	659	11 750	—		67·3	0·005	0·018	—	—	—	13																					
—		40	0·016	0·006	—	—	—	15 000	200 000	—		64	0·005	0·003	—	—	—	13																					
—		36·7	0·08	0·05	—	—	—	515	—	372		59·2	0·067	0·01	—	—	—	14																					
2 042		33·3	0·15	0·5	—	—	—	13 855	355 600	—		69·3	0·012	0·006	—	—	—	14																					
—		—	—	—	—	—	—	1 304	—	—		62·7	0·162	0·097	—	—	—	15																					
—		43·2	0·02	0·06	—	—	—	13 621	465 367	—		64·8	0·005	0·028	—	—	—	15																					
—		42·8	0·035	0·015	—	—	—	9 882	—	306 060		—	64·2	0·003	0·005	—	—	16																					
—		58	0·011	0·007	—	—	—	170	—	—		—	—	—	—	—	—	16																					
—		42	0·005	0·02	—	—	—	100	—	—		—	—	—	—	—	—	16																					
—		53	0·011	0·014	—	—	—	50	—	—		—	—	—	—	—	—	16																					
—		41·8	0·01	0·043	—	—	—	11 475	293 000	—		64·2	0·007	0·036	—	—	—	17																					
—		38	0·009	0·036	—	—	—	783	21 500	—		63	0·009	0·01	—	—	—	18																					
—		37·4	0·01	0·003	—	—	—	11 921	357 630	—		61	0·008	0·005	—	—	—	18																					
—		33	0·003	0·06	—	—	—	2 916	87 480	—		58	0·003	0·04	—	—	—	19																					
—		5)33·5	0·2	0·15	—	—	—	4 795	143 850	—		6)53·5	0·02	0·15	—	—	—	19																					
—		40·5	0·011	0·004	—	—	—	5 338	160 140	—		60	0·006	0·01	—	—	—	19																					
455		7)28	0·02	0·15	—	—	—	186	5 580	186		8)53·5	0·02	0·15	—	—	—	19																					
1 312		—	—	—	—	—	—	215 665	3 646 333	599		—	—	—	—	—	—	20																					
—		30·5	0·004	0·2	—	—	—	1 280	21 073	—		63·8	0·003	0·034	—	—	—	21																					
—		36·6	0·004	1·8	—	—	—	49 750	1 019 875	—		66·3	0·003	0·72	—	—	—	22																					

mangan. — 4) Sligen höll även 8 % mangan. — 5) Rågodset höll även 3·8 % mangan. — 6) Sligen höll även godset, som jämväl höll 0·5 % koppar, erhöles även 3 045 ton kopparmalmsslig.

	1	2	3	4	5
1	Källfallet	m	3 581	{Källfalls- och Persgruvefälten	44 332
				{Höjdgruvan	2 040
2	Kallmora	mv	4 281	{Kallmorbergsfältet	14 819
				{Risbergsfältet	27 465
3	Bålsjö	mv	5 020	{Morbergsfältet	95 292
				{Norrbergsfältet	67 229
4	Östanmossa	m	5 561	{Risbergsfältet, äldre varp	426
5	Långgruvan	m	1 898	{Getbacks- och Röbergfalten	64 550
				{Långgruvan	24 724
				{Stortätsgruvorna	1 858
				{Södra Rudgruvan	36 735
6	Stortätsgruvan	mv	3 957	{August- och Mariagruvorna	1 292
				{Övre och Nedre Mattsgruvorna, äldre varp	886
				{Kolningsbergsgruvan	3) (11 508)
7	Kopparbergs län	—	49 582	—	900 396
8	Vintjärn	m	4 223	Vintjärnsfältet	54 423
9	Tuna Hästberg (Rämsbyttan) ..	m	2 793	Tuna Hästbergsfältet	52 110
10	Ulvshyttan	m	3 784	Bråfallsgruvan	33 872
11	Bispberg ⁸⁾	mv	297	Bispbergsfältet, äldre varp	1 337
12	Smältarmossgruvan	m	2 183	Smältarmossgruvorna	21 972
13	Inträngat ⁹⁾	m	7 200	Inträngets gruvor	102 459
14	Ryllshyttan ¹⁰⁾	mv	6 821	Ryllshyttfältet	59 692
15	Lövsvedsgruvan	m	5 235	Lövsvedsgruvan	31 819
16	Bergslagsschaktet (Gränges- berg)	mv	3 320	Risbergsfältet	244 582
				{Kalggruvan	13 900
17	Blötberget	m	1 816	{Jordgruvan	8 200
				{Häksberg—Ickorrbottn—Ivikenfältet ..	245
18	Häksberg	mv	3 938	{Häksberg—Ickorrbottn—Ivikenfältet ..	217 913
19	Lekomberg	mv	{ 3 176	{Lekombergsfältet	24 826
			{ 1 370	{Källbottenfältet	13 204
20	Nyberget	m	3 426	{Käll- och Kanalgruvorna	19 168
				{Kärrgruvan	674
21	Gävleborgs län	—	9 025	—	99 349
22	Långnäs	m	9 025	Nyängs- och Storstrecksfälten	99 349
23	Norrbottns län	—	8 112	—	719 726
24	Vitåfors (Malmberget)	mv	8 112	{Gällivare malmfält	50 043
				{Kirunavaara malmfält	669 683
25	Hela riket	—	170 004	—	2 883 701

¹⁾ Svartmalmslig. — ²⁾ Blodstenslig. — ³⁾ Skrätt och oskrätt berg, ej inräknat i länssumman. — ⁴⁾ 0·36 % mangan. — ⁵⁾ Sligen höll även 0·15 % mangan. — ⁶⁾ Verket även använt för anrikning av molybden- även använt för framställning av zinkmalmslig. — ⁷⁾ Rågöset höll även 1·37 % mangan. — ⁸⁾ Sligen höll 11 393 281 kr. och en genomsnittshalt av 7·1 % järn och 12·3 % fosfor. Härtill användes, förutom det i

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
—	35.3	0.003	0.15	20 730	424 965	—	63.8	0.003	0.034	1
—	30.5	0.004	0.2							
—	34.8	0.029	0.03	7 419	138 884	—	60.7	0.006	0.02	2
—	35	0.02	0.1	13 093	244 914	—	60.7	0.008	0.041	
426	37.5	0.025	0.01	1) 21 754 2) 51 602	304 556 670 826	170	66 64	0.006 0.014	0.005 0.02	3
—	31.8	0.01	0.02	11 316	226 320	—	58.5	0.007	0.004	5
—	35	0.008	0.01	838	15 085	—	58.4	0.005	0.01	6
—	35	0.008	0.01	11 503	207 055	—	63.7	0.004	0.01	
—	36	0.016	0.01	436	7 850	—	62.8	0.02	0.01	
886	34	0.006	0.2	429	7 720	429	59.7	0.003	0.1	7
—	—	—	—	4) (10 314)	(165 020)	—	—	—	—	
6 731	—	—	—	428 962	6 776 405	2 472	—	—	—	7
—	38	0.02	0.015	30 000	300 000	—	63	0.008	0.01	8
—	33.2	0.03	0.3	23 622	574 407	—	5) 60.8	0.008	0.03	9
400	34.7	0.004	0.02	17 273	345 460	200	7) 60.1	0.004	0.02	10
1 337	40	0.015	0.02	689	17 215	689	68	0.005	0.01	11
—	40.9	0.008	1	13 367	187 138	—	62	0.004	0.6	12
—	27	0.015	0.7	30 627	581 913	—	65.3	0.006	0.95	13
—	30.3	0.008	0.75	25 130	778 503	—	62.7	0.003	0.07	14
—	34.9	0.006	0.2	15 758	220 600	—	60.2	0.003	0.1	15
—	48	0.7	0.002	156 082	1 404 738	—	62.4	0.5	0.002	16
—	46	0.3	0.01	9 855	138 000	—	62	0.29	0.01	17
—				4 843	97 200	—	69.3	0.104	0.01	
—				172	2 400	—	62	0.29	0.01	
—	34	0.09	0.035	77 182	1 699 206	—	60.4	0.046	0.02	18
—	32.6	1.1	0.04	13 416	215 729	—	58.7	0.52	0.018	19
—	26.2	0.08	0.024	4 648	103 696	—	57	0.045	0.015	
4 994	26	0.01	0.3	6 298	110 200	1 583	62	0.004	0.182	20
546	—	—	—	49 107	1 178 568	220	—	—	—	21
546	11) 33.9	0.008	0.305	49 107	1 178 568	220	12) 62.2	0.004	0.194	22
—	—	—	—	415 526	5 593 865	—	—	—	—	23
—	58.3	0.452	0.013	13) 27 301	663 409	—	71.5	0.01	0.006	24
—	44.9	3.554	0.02	1388 235	4 930 456	—	63.2	1.12	0.01	
48 304	—	—	—	1 405 250	23 412 433	16 051	—	—	—	25

4) Sintringsgods, ej inräknat i länssumman. — 5) Sligen höll även 1.7 % mangan. — 6) Rågodset höll även malm. — 7) Det vid verket erhållna avfallet användes som rågods vid kopparmalmsanrikning. — 8) Verket även 1.23 % mangan. — 9) Dessutom erhöles genom flotation 124 954 ton apatitslig med ett värde av kol. 5 angivna rågodset, även 233 016 ton varp, hållande 15 % järn och 1.9 % fosfor.

Tab. 2 b. Järnmalms brikettering och sintring år 1943. *)

Verkets namn	Briketteringsverk (b) eller sintningsverk (s)	Antal timmar, varunder verket varit i gång	Tillverkade briketter och sinter	
			Kvantitet Ton	Värde Kronor
Stockholms län	—	5 872	29 300	835 000
Herräng	s	5 872	29 300	835 000
Uppsala län	—	8 041	13 700	548 000
Söderfors	s	8 041	13 700	548 000
Södermanlands län	—	7 832	90 425	2 694 236
Kantorp	s	2 672	22 774	659 899
Oxelösund	s	5 160	¹⁾ 67 651	2 034 337
Värmlands län	—	14 808	76 878	2 582 239
Hagfors	s	8 200	54 216	1 857 375
Nykroppa	s	6 608	22 662	724 864
Örebro län	—	49 406	98 371	3 701 673
Bredsjö	b	7 973	13 359	557 738
Sikfors	s	6 058	15 974	607 012
Sköttgruvan	s	2 337	3 041	106 438
Guldsmedshyttan	s	6 552	19 260	712 620
Pershyttan	s	6 762	7 833	175 000
Degerfors	s	5 468	²⁾ 14 838	556 654
Bofors	s	6 024	11 285	482 998
Röfors	s	8 232	³⁾ 12 781	503 213
Västmanlands län	—	37 884	208 777	6 349 281
Bäckegruvan	s	6 320	49 820	1 503 567
Källfallet	s	4 143	21 800	701 742
Spännarhyttan	s	7 871	28 995	829 972
Högfors	s	8 400	36 252	1 020 000
Fagersta	s	11 150	71 910	2 294 000
Kopparbergs län	—	46 444	441 043	10 040 805
Horndal	s	8 303	⁴⁾ 21 816	669 000
Domnarvet	s	18 953	⁵⁾ 346 957	7 286 097
Långshyttan	s	7 811	29 820	916 000
Tuna Hästberg (Rämshyttan)	s	6 245	29 232	745 708
Vikmanshyttan	s	5 132	13 218	424 000
Gävleborgs län	—	21 263	177 664	6 381 348
Långnäs	s	6 719	⁶⁾ 98 670	3 650 790
Sandviken	s	7 248	⁷⁾ 56 128	1 977 343
Forsbacka	s	7 296	22 866	753 215
Hela riket	—	191 550	1 136 158	33 132 582
	b	7 973	13 359	557 738
	s	183 577	1 122 799	32 574 844

*) Framställningen av briketter och sinter ur purple-ore har under 1943 varit inställd.

¹⁾ Häri ingick slig med 56 338 ton, styckemalm med 5 606 ton, glödspån med 2 007 ton samt kalksten med 1 774 ton. — ²⁾ Häri ingick styckemalm med 1 718 ton, mull med 254 ton och glödspån med 1 608 ton. — ³⁾ Häri ingick direkt användbar malm med minst 5 806 ton. — ⁴⁾ Därav av krossad styckemalm 5 790 ton. — ⁵⁾ Häri ingick slig med 279 584 ton, styckemalm med 32 758 ton, thomasslagg med 29 013 ton, vanadinslagg med 720 ton, glödspån med 4 697 ton, hyttstot med 2 501 ton samt takkalk och kalksten med 19 204 ton. — ⁶⁾ Häri ingick glödspån med 3 377 ton och hyttstot med 460 ton — ⁷⁾ Därav av krossad styckemalm 9 735 ton.

Tab. 3. Tillverkningen av tackjärn, järnsvamp och ferrolegeringar
år 1943.

1 Tillverkningar	2		3		4		5		6	
	Hela tillverkningen				Därav till avsalu					
	Ton	Kronor	genom export	inom landet	Kronor					
1. Tackjärn	792 359	152 507 087	30 735	245 349	63 076 278					
Smidestackjärn	33 821	8 499 468	15 716	13 910	7 443 467					
Bessemertackjärn: för sur process	26 373	5 860 824	—	10 572	1 835 338					
» basisk »	231 363	29 041 836	—	—	—					
Martintackjärn: för sur process	172 989	38 571 383	5 797	41 820	11 429 001					
» basisk »	208 975	41 425 623	3 918	84 494	17 836 700					
Gjuttackjärn: för aducering	15 354	3 833 041	1 195	8 150	2 249 981					
» andra ändamål: hematit- fosfor-	36 921	10 217 918	1 779	34 907	10 156 918					
Gjutgods, framställt direkt från masugn....	11 889	3 430 191	—	5 321	1 608 044					
2. Järnsvamp	26 313	5 299 911	6 915	14 158	4 540 111					
3. Ferrolegeringar	33 789	33 320 690	10 516	19 618	29 947 610					
Fosforjärn	56	50 580	—	—	—					
Kiseljärn: med högst 15 % kisel.....	1 072	281 639	593	479	281 639					
» mer än 15 % kisel	12 790	9 707 785	8 051	4 622	9 661 255					
Kiselmanganjärn	6 021	4 529 146	—	5 259	4 238 159					
Kiselmetall	¹⁾ 1 951	2 169 300	1 763	188	2 169 300					
Kromjärn med en kolhalt av: högst 0.2 %	²⁾ 2 277	2 502 903	1	682	872 264					
0.2—1.0 %	²⁾ 26	28 900	—	—	—					
mer än 4 %	2 323	1 905 956	1	1 938	1 609 968					
Krommanganjärn	90	170 200	—	81	159 000					
Manganjärn med en kolhalt av: högst 2 %	288	1 089 216	—	288	1 089 216					
mer än 2 %	1 987	1 841 382	—	1 345	1 596 512					
Manganmetall	6	42 519	—	6	42 519					
Molybdenjärn	91	1 705 966	43	17	1 129 200					
Spegeljärn	4 488	1 845 001	60	4 428	1 845 001					
Titanjärn	45	199 500	—	20	75 000					
Vanadinjärn	111	2 492 007	—	103	2 440 577					
Volframjärn	³⁾ 167	2 758 690	4	162	2 738 000					

¹⁾ Dessutom har vid ett verk vid legosmältning framställts 3 320 ton kiselmetall med en intjänt smältlön av 2 292 000 kr.

²⁾ Dessutom har vid ett verk vid legosmältning framställts 1 320 ton kromjärn med en kolhalt av högst 0.2 % och med en intjänt smältlön av 1 087 000 kr. samt 29 ton kromjärn med en kolhalt av 0.2—1.0 % och en intjänt smältlön av 15 940 kr.

³⁾ Dessutom har vid ett verk vid legosmältning framställts 33 ton volframjärn med en intjänt smältlön av 14 330 kr.

Tab. 4. Tillverkningen av smältstycken och råskenor samt götmetall år 1943.

Tillverkningar	1		2		3		4		5		6		
	Hela tillverkningen						Därav till avsalu						
	Ton		Värde i kronor		genom export		inom landet		Värde i kronor				
												Ton	
<i>Smältstycken och råskenor, ovällda:</i>	7 149	3 591 997	1 113	281	917 767								
framställda medelst: Lancashiremetod	7 143	3 591 997	1 113	281	917 767								
<i>Göt, ovällda, samt smidbart gjutgods:</i>	1 213 997	340 327 050	62	29 870	27 879 956								
Bessemer-:	117 043	17 677 824											
sur: göt	12 847	4 068 424	—	—	—								
basisk: göt	104 196	13 609 400	—	—	—								
Martin-:	749 398	197 775 251	37	18 377	8 041 954								
sur: göt:	182 199	57 201 317	—	214	97 204								
kvalitetsprodukt	173 835	55 227 903	—	214	97 204								
ordinär produkt	¹⁾ 8 364	1 973 414	—	—	—								
gjutgods, skrotat:	1 224	1 341 662	10	872	935 147								
kvalitetsprodukt	1 205	1 319 245	10	861	917 795								
ordinär produkt	²⁾ 19	22 417	—	11	17 352								
basisk: göt:	561 761	133 950 521	—	14 934	3 728 982								
kvalitetsprodukt	83 246	23 152 683	—	83	35 855								
ordinär produkt	478 515	110 797 838	—	14 851	3 693 127								
gjutgods, skrotat:	4 214	5 281 751	27	2 357	3 280 621								
kvalitetsprodukt	1 420	2 487 375	—	1 319	1 887 375								
ordinär produkt	2 794	2 794 376	27	1 038	1 393 246								
Degelstål:	270	181 500	1	7	19 500								
göt	262	162 000	—	—	—								
gjutgods, skrotat	8	19 500	1	7	19 500								
Elektrostål:	347 286	124 692 475	24	11 486	19 818 502								
göt:	332 010	100 522 143	—	1 001	1 339 057								
kvalitetsprodukt	203 943	79 772 428	—	759	913 165								
ordinär produkt	128 067	20 749 715	—	242	425 892								
gjutgods, skrotat:	15 276	24 170 332	24	10 485	18 479 445								
kvalitetsprodukt	7 785	13 339 607	21	5 493	9 849 617								
ordinär produkt	7 491	10 830 725	3	4 992	8 629 828								
Summa smältstycken, råskenor och göt samt skrotat gjutgods	1 221 146	343 919 047	1 175	30 151	28 797 723								

¹⁾ Därav 3 ton i Brackelbergsugn. — ²⁾ I Brackelbergsugn.

Anm. Såsom kvalitetsprodukt räknas förutom bessemer, sur, och degelstål:

Martin, sur, med undantag av vad som kan vara framställt i sur ugn av kokstäckjärn eller av vanligt, analytiskt eller i övrigt osorterat köpskrot.

Martin, basisk. Allt stål med en kolhalt över 0,55 %, tillverkat av träkolstäckjärn och prima skrot samt avsett för produkter, som skola användas i härdad form.

Stål under nämnda kolhalt, framställt av träkolstäckjärn och prima, välsorterat skrot, för användning till sådana produkter, där svenskt material äger kvalitativt företräde framför utländskt, ex. solida ämnen för rörtillverkning, helvalsade rörämnen för ångpannetuber och för kalldragning, plåt eller band för djuppressning.

Elektrostål. Allt stål av kolhalt över 0,55 %, som är avsett att användas i prima, härdade produkter. Till kvalitetsstål räknas även sådant stål, som användes för samma kvalitetsprodukter som mjuk, basisk martin. Legerade stål. Med nickel, kobolt, krom, volfram, molybden, vanadin och titan legerade stål räknas såsom kvalitetsstål. Manganstål räknas som kvalitetsstål, om ingående material äro prima. Kiselstål för dynamo- och transformatorplåt räknas likaledes till kvalitetsstål.

Tab. 5. Tillverkningen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål samt erhållet skrot år 1943.

Tillverkningar	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
	Ton	Värde i kronor	genom export	inom landet	Värde i kronor
			Ton		
1. Varmvalsat järn av vällmetall	7 144	4 203 059	3 993	2 134	3 705 247
Ämnen	985	478 612	—	—	—
Stångjärn, runt, fyrkant och platt	5 970	3 593 009	3 963	1 975	3 573 809
Valstråd	189	131 438	30	159	131 438
2. Smitt järn och stål av götmetall	—	—	3 048	15 374	31 256 025
a) Ämnen	32 767	34 050 057	372	2 833	11 122 508
b) <i>Smitt järn och stål, annat än ämnen</i>	22 263	26 418 427	2 676	12 541	20 133 517
Stångstål	2 455	4 855 509	423	1 577	4 420 950
Axlar	5 084	4 951 254	323	1 148	2 817 688
Andra grövre tillverkningar	14 724	16 611 664	1 930	9 816	12 894 879
3. Varmvalsat järn och stål av götmetall	—	—	78 743	669 014	392 656 543
a) Ämnen	—	—	8 497	55 657	25 237 008
Billets (inkl. massiva tubämnena)	735 253	255 647 553	4 553	47 046	20 672 164
Platiner	114 599	46 740 709	3 944	8 611	4 564 844
b) <i>Varmvalsat järn och stål, annat än ämnen</i>	782 640	422 191 708	70 246	613 357	367 419 535
Stångjärn och -stål, runt, fyrkant och platt ..	244 444	126 003 168	28 284	176 575	108 470 094
Ihåligt borrstål	2 015	2 043 362	1 038	964	2 028 983
Balkar, I och U, från och med 80 mm höjd ..	15 944	5 399 991	23	13 832	4 708 532
Vinkeljärn och annat fasonjärn (inkl. hjulband)	41 447	17 243 936	1 402	35 599	15 449 221
Järnvägsskenor och annat varmvalsat fasonjärn för järnvägsbyggnader	27 763	8 828 634	—	27 630	8 786 340
Skarvjärn och bottenplåtar	6 644	2 411 143	—	6 642	2 410 439
Axlar (även blanksvarvade)	2 044	1 256 627	375	1 649	1 243 983
Bandjärn och bandstål i ringar eller överböjda knippor samt raka stänger med tjocklek av under 3 mm	56 402	31 928 123	5 265	37 854	25 129 096
Valstråd	124 653	54 685 976	11 977	94 807	46 352 586
Grovplåt med tjocklek av 5 mm och däröver	78 389	34 724 723	888	69 747	30 576 546
Mediumplåt med tjocklek av 3—5 mm	16 011	10 279 801	316	12 918	7 629 774
Tunnpåt med tjocklek av 0,6—3 mm	77 914	46 573 539	1 601	70 166	38 865 529
” ” ” ” under 0,6 mm	18 934	11 749 959	619	17 709	11 363 501
Rör (inkl. ihåliga tubämnena), valsade eller varmdragna	70 036	69 062 726	18 458	47 265	64 404 911
Summa smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål	—	—	85 784	686 522	427 617 815
4. Stångjärnsavhugg och skrot för omsmältning, <i>erhållet vid framställning av de i tab. 3 och 4 redovisade tillverkningarna</i>	329 905	40 270 131	42	2 470	240 481
Av välljärn	464	94 403	42	154	52 281
” götmetall	329 441	40 175 728	—	2 316	188 200

Tab. 6. Uppfordringen ur andra

	1	2	3	4	5		6
					Totala kvantiteten utfraktat berg och malm		
					under jord	i dagbrott	
T o n							
	Gruvor (gruvfält)	Malmens art	Antal med malmfångst arbetade utmål	Antal dagar, varunder gruvan arbetats			
1	Uppsala län	—	1	—	1 982	—	
	<i>Håtuna kommun:</i>						
2	Skälstagruvan	Grafitmalm	1	240	1 982	—	
3	Södermanlands län	—	1	—	—	4 900	
	<i>Tunabergs kommun:</i>						
4	Stora Utterviks- samt Strömhultsgru- vorna	Manganmalm	1	146	—	4 900	
5	Östergötlands län	—	—	—	67 759	—	
	<i>Godegårds kommun:</i>						
6	Åmmebergsfältet	Zinkmalm	³⁾ —	288	⁴⁾ 67 759	—	
7	Jönköpings län	—	1	—	20 693	—	
	<i>Ödestugu kommun:</i>						
8	Spexeryds gruvor	Manganmalm	1	296	20 693	—	
9	Älvsborgs län	—	1	—	16 967	—	
	<i>Fröskogs kommun:</i>						
10	Dalslands mangangruvor	Manganmalm	1	296	16 967	—	
11	Skaraborgs län	—	1	—	4 925	—	
	<i>Undenäs kommun:</i>						
12	Böhlets gruvor	Manganmalm	1	296	4 925	—	
13	Värmlands län	—	5	—	15 283	—	
	<i>Färnebo kommun:</i>						
14	Långbansfältet	Manganmalm	5	300	15 283	—	
15	Örebro län	—	15	—	290 176	—	
	<i>Hammars och Lerbäcks kommuner:</i>						
16	Åmmebergs zinkgruvor	Zinkmalm	3	288	105 376	—	
	<i>Kopparbergs köping:</i>						
17	Kaveltorpsfältet	Bly-, zink- och kopparmalm	3	284	40 819	—	
18	Ljusnarsbergs gruvfält	d:o	1	125	4 064	—	

¹⁾ Grafit. — ²⁾ Fosfor. — ³⁾ Utmålet redovisat på Örebro län. — ⁴⁾ Dessutom har i dagbrott brutits

malmgruvor än järngruvor år 1943.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Erhållen stoff- och plockmalm samt annan direkt användbar malm			Den direkt användbara malmens halt av metaller m. m.									Erhållen anrikningsmalm		
total kvantitet	värde	därav ur äldre varp	aluminiumoxid	järn	koppar	mangan	nickel	svavel	andra	guld	silver	totalt	därav ur äldre varp	
Ton	Kronor	Ton	Procent							Gram per ton		Ton		
131	14 470	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	876	2	1
131	14 470	2	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 27.5	—	—	876	2	2
4 167	48 876	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
4 167	48 876	—	—	23.8	—	9.5	—	0.35	²⁾ 0.25	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61 157	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61 157	—	6
4 551	601 584	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
4 551	601 584	—	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	8
5 055	892 941	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
5 055	892 941	—	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	10
1 705	161 782	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
1 705	161 782	—	—	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	12
3 231	104 551	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 326	—	13
497	21 362	—	—	1	—	35	—	—	—	—	—	7 326	—	14
1 490	52 164	—	—	1.5	—	27	—	—	—	—				
1 244	31 025	—	—	3.5	—	18	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	261 432	18 888	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69 110	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48 916	8 661	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 301	—	18

23 680 ton gråberg för fyllande av de utbrutna gruvrummen.

1	2	3	4	5	6	
<i>Ljusnarsbergs kommun:</i>						
1	Uddgruvan	Molybdenmalm	1	280	3 244	—
2	Yxsjöbergsfältet	Volframalm	5	289	136 622	—
3	Hörkens malmfält	Volfram- och molybdenmalm	2	270	51	—
4	Västmanlands län	—	1	—	4 000	—
<i>Lillhärads kommun:</i>						
5	Algruvan	Molybdenmalm	1	270	4 000	—
6	Kopparbergs län	—	19	—	322 307	—
<i>Falu stad:</i>						
7	Falu gruva	Svavelkis	1	290	116 598	—
<i>Leksands kommun:</i>						
8	Rudolfsgruvan	Magnetkis	1	84	311	—
<i>Vika kommun:</i>						
9	Kalvbäcksfältet	Bly-, zink- och svavelkismalm	2	290	18 979	—
<i>Stora Skedvi kommun:</i>						
10	Löväsfältet	Bly-, zink- och järnmalm	2	290	9 133	—
11	Tomtebo gruvor	Kopparmalm	1	290	5 784	—
<i>Säters kommun:</i>						
12	Röd-, Skott-, Knall- och Klackgruvorna	Molybdenmalm	4	300	12 882	—
<i>Garpenbergs kommun:</i>						
13	Garpenbergs odalfält	Bly-, zink- och kopparmalm	1	290	30 313	—
<i>Grangärde kommun:</i>						
14	Saxbergsfältet	Bly-, zink- och kopparmalm	5	290	109 313	—
15	Örabergruvorna	Volframalm	2	300	18 994	—
16	Jämtlands län	—	4	—	—	3 500
<i>Frostvikens kommun:</i>						
17	Lejargruvan	Krommalm	1	170	—	1 100
18	Röfjällsgruvorna	d:o	3	296	—	2 400
19	Västerbottens län	—	33	—	854 338	293 243
<i>Skellefteå landskommun:</i>						
20	Bolidens gruvfält	{Guldmalm	12	286	{ 248 895 12 781	215 955 —
		{Andalusit				
<i>Norsjö kommun:</i>						
21	Bjurfors gruvfält	Kopparmalm	3	283	13 507	64 352
<i>Malå kommun:</i>						
22	Adak-Lindsköldfältet	Kopparmalm	2	288	27 422	—
23	Lainijäurs gruvfält	Nickelmalm	1	285	45 641	—

¹⁾ Molybdeuglans. — ²⁾ Uppskattat värde. — ³⁾ Krom.

	1	2	3	4	5	6
	<i>Lycksle kommun:</i>					
1	Gränlundafältet	Kopparmalm	2	200	—	2 800
2	Kristinebergs gruvfält	Zink-, koppar- och svavelkismalm	10	284	457 064	—
3	Rävlidens gruvfält	Zink- och koppar- malm	3	297	49 028	10 136
4	Norrbottens län	—	8	—	201 399	300
	<i>Älvsby kommun:</i>					
5	Lavers gruvfält	Kopparmalm	5	288	166 151	—
	<i>Arjeplogs kommun:</i>					
6	Laisvallfältet	Blymalm	2	288	35 248	—
	<i>Jokkmokks kommun:</i>					
7	Druggegruvan	Molybdenmalm	1	105	—	300
8		Hela riket	90	—	1 799 829	301 943

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 500	—	1
24 950	336 271	—	—	—	1 34	—	—	34 9	—	—	—	416 224	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55 872	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	188 432	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158 014	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30 398	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	7
138 715	10 614 458	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 631 119	20 583	8

Tab. 7. Avsaluproduktionen av orarbetad

1 P r o d u k t e r	2 Kvan- titets- grund	3 Kvantitet	4 Värde i kronor
<i>Sten och stenarbeten:</i>			
Granit och gnejs:			
blocksten (råblock)	ton	30 090	1 033 702
tankhindersten	»	11 122	110 604
krossad sten, makadam och granitsand	»	838 572	3 934 288
gatsten: storgatsten	»	44 523	1 108 493
smågatsten, handslagen	»	69 595	1 731 439
kantsten: bearbetad endast med pikhacka eller spetsmejsel, ävensom rå	»	22 697	628 275
på annat sätt bearbetad	»	8 024	344 883
byggnadssten: bearbetad endast med pikhacka eller spets- mejsel	»	6 348	391 806
annan	»	8 244	1 297 279
gravvårdar o. gravramar: oslipade	»	4 764	1 668 248
slipade, polerade eller skulpterade	»	3 212	2 005 684
andra arbeten: oslipade	»	875	215 655
slipade, polerade eller skulpterade	»	659	277 359
S. k. svarta och gröna graniter:			
blocksten (råblock)	»	20 016	679 554
krossad sten och makadam	»	187 435	899 773
gravvårdar o. gravramar: enbart huggna	»	1 747	735 385
slipade, polerade eller skulpterade	»	4 503	3 496 310
andra arbeten: enbart huggna	»	199	63 396
slipade, polerade eller skulpterade	»	168	165 806
stenmjöl	»	236	3 500
Porfyr: arbeten	»	496	52 655
Täljsten:			
täljstensmjöl (inkl. krossad sten)	»	2 835	162 151
arbeten	»	2 500	656 000
Lerskiffer: råsten			
takskiffer	»	420	4 080
andra arbeten	»	562	95 090
andra arbeten	»	777	173 426
Glimmerskiffer: råsten			
andra arbeten	»	100	2 100
Alunskiffer: skifferkalk och -mjöl			
andra arbeten	»	210	9 778
1) Sandsten:			
råsten (råblock)	»	3 296	33 827
flis och krossad sten	»	21 939	290 580
byggnads- och monumentsten	»	134	12 629
kvarn- och defibröstenar	»	113	11 300
slip- och brynstenar	»	2 090	322 277
andra arbeten	»	1 143	33 840
Kvartsit:			
råsten	»	39 979	148 988
flis och krossad sten (slipsand)	»	184 782	838 291
Flinta: rå	»	720	925

1) Arbeten av sandsten omfatta även arbeten av kvartsit.

sten och stenarbeten m. m. år 1943.

1	2	3	4
Produkter	Kvantitetsgrund	Kvantitet	Värde i kronor
<i>Sten och stenarbeten (forts.):</i>			
Kalksten och dolomit:			
råblock till stenbuggerier	ton	11 104	168 091
kalkstensflis	»	5 290	5 401
råsten för: kalkbränning	»	119 480	568 425
cementtillverkning	»	872 121	2 171 877
andra industriella ändamål	»	492 015	2 579 157
kalkstensmjöl	»	115 473	1 242 065
foderkalk	»	9 780	296 512
kalkmargel för cementtillverkning m. m.	»	138 763	230 775
byggnads- och monumentsten: enbart huggen	»	5 624	702 128
hyvlad eller slipad	»	8 747	1 596 976
skulpterad	»	2	4 000
andra arbeten	»	7 774	224 476
Marmor: råblock (inkl. krossad sten)	»	9 625	559 206
byggnads- och monumentsten	»	9 660	4 425 488
möbelmarmor och andra arbeten	»	1 628	1 311 668
Fältspat: omalen	»	16 000	384 005
därav: 1:ma	»	5 204	170 891
2:a	»	5 241	125 965
andra kvaliteter	»	5 555	87 149
malen	»	9 879	451 850
Kvarts: omalen	»	84 108	721 306
malen	»	16 458	372 169
Bergkristall	»	1	13 900
Glimmer: block	»	324	603 030
malen	»	3	375
Flusspat	»	2 107	394 007
Kaolin	»	3 145	114 657
Petalit	»	312	66 000
Spodumen	»	84	38 000
<i>Kalk¹⁾: framställd genom periodisk bränning:</i>			
osläckt kalk	{ hl ton	2 303 517 180 083	{ 4 075 609
släckt kalk	{ hl ton	51 013 3 304	
<i>framställd genom kontinuerlig bränning:</i>			
osläckt kalk ²⁾	{ hl ton	5 231 923 529 529	{ 26 110 348
bränd dolomit	{ hl ton	118 656 16 229	
släckt kalk	{ hl ton	454 253 29 035	{ 1 714 506
slagen kalk	{ hl ton	1 881 266	
mjölkalk	{ hl ton	33 548 2 088	{ 98 400
<i>Krita, slammad</i>	ton	16 950	
<i>Kisulgur: bränd</i>	»	1 669	171 400
arbeten därav	»	30	10 000

¹⁾ Rymd- och viktuppgifterna avse samma kvantiteter.

²⁾ I uppgifterna för osläckt kalk ingår produktionen vid sulfatmasse- och karbidfabrikerna samt kopparverken med 1 249 430 hl, 121 044 ton och 7 142 726 kr. samt vid sockerbruken med 426 678 hl, 52 921 ton och 3 600 000 kr. Hektoliter- och värdesiffrorna äro delvis uppskattade.

Tab. 8. Uppfordringen ur

1		2		3	4
Stenkolsfältets (-gruvans)				Antal dagar, var- under gruvan arbetats	Brytnings- mängd (berg, sten- kol och lera) Ton
belägenhet		namn			
1	Kristianstads län	.....		—	297 302
2	Björnekulla m. fl. kommuner ..	Ormastorp ¹⁾		289	297 302
3	Malmöhus län	.....		—	576 545
4	Ekeby kommun	Bulstofta		73	775
5		Haberga n:r 1		300	2 480
6		Haberga n:r 2		134	²⁾ 2 552
7	Ekeby m. fl. kommuner	Skromberga		287	43 454
8	Höganäs stad	Höganäs		289	⁴⁾ 94 344
9	Norra Vrams kommun	Gunnarstorp		289	145 029
10	Risekatslösa kommun	Billesholm		288	44 270
11	Södra Vrams m. fl. kommuner ..	Billesholm ⁵⁾		298	81 423
12	Bjuvs m. fl. kommuner	Bjuv		289	148 193
13	Kägeröds kommun	Rovegården		200	377
14		Simmelsberga n:r 1		300	6 197
15		Simmelsberga n:r 2		283	2 390
16		Simmelsberga n:r 3		185	1 767
17		Simmelsberga n:r 4		85	1 300
18	Röddinge kommun	Fuglunda		267	1 206
19		Kurremölla		155	788
20	Hela riket			—	873 847

¹⁾ Av de redovisade, genom Ormastorpsfältets schakt uppförda kvantiteterna hava inom Gunnarstorps- brott. — ²⁾ Sandstenslera. — ⁴⁾ Därav i dagbrott 16 574 ton lera och 1 660 ton berg. — ⁵⁾ Avser 56 gruvor,

Tab. 9. Motorer, använda

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Motorer	Vid gruvbrytning								Vid anrikning, brikettering och sintring			
	för omedelbar drift av maskiner och apparater						för drivande av elektricitetsgenera- torer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgenera- torer	
	uppfordring och pumpning		borrning		andra ändamål							
	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr
Vattenhjul	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vattenturbiner ..	—	—	1	85	—	—	29	5 206	1	45	1	130
Ångmaskiner	15	167	1	125	1	40	—	—	—	—	—	—
Ångturbiner	—	—	—	—	—	—	2	898	—	—	—	—
Oljemotorer	4	101	4	16	11	394	1	155	—	—	1	240
Gasmotorer	4	62	—	—	7	378	—	—	—	—	—	—
Elektriska motorer	922	48 894	243	30 922	3 568	63 856	—	—	3 697	65 203	—	—
Summa	945	49 224	249	31 148	3 587	64 668	32	6 259	3 698	65 248	2	370

¹⁾ Härri ingå »Andra metallframställningsverk o. d.» med 2 714 elektriska motorer om 38 909 hkr för spats- och kvartsbrott samt skifferoljeverk med 1 vattenturbin om 55 hkr, 4 ångturbiner om 240 hkr, 1 gas- biner om 5 250 hkr för elektrisk generatordrift.

stenkolsgruvorna år 1943.

5	6	7	8	9	10	11	12	13	
E r h å l l n a p r o d u k t e r									
S t e n k o l					Eldfast lera		Klinkerlera		
A-kol	B-kol	C-kol	Tillsammans						
T o n			Ton	Kronor	Ton	Kronor	Ton	Kronor	
170 413	9 155	37 294	216 862	5 817 672	—	—	—	—	1
170 413	9 155	37 294	216 862	5 817 672	—	—	—	—	2
200 761	57 891	81 999	340 651	8 677 421	126 431	692 136	32 766	141 549	3
—	—	765	765	20 450	—	—	—	—	4
—	2 080	—	2 080	69 680	—	—	—	—	5
2 552	—	—	2 552	103 999	—	—	—	—	6
—	8 273	—	8 273	64 796	3) 725	4 222	32 766	141 549	7
4 710	31 650	6 760	43 120	412 777	49 504	186 777	—	—	8
69 530	—	39 300	108 830	2 532 768	8 010	142 637	—	—	9
—	—	19 600	19 600	421 655	—	—	—	—	10
75 912	4 234	—	80 146	3 149 737	—	—	—	—	11
47 680	—	14 880	62 560	1 501 588	67 292	321 175	—	—	12
377	—	—	377	15 721	—	—	—	—	13
—	6 197	—	6 197	198 304	—	—	—	—	14
—	2 390	—	2 390	79 550	—	—	—	—	15
—	1 767	—	1 767	60 356	—	—	—	—	16
—	1 300	—	1 300	39 100	—	—	—	—	17
—	—	352	352	3 520	454	17 255	—	—	18
—	—	342	342	3 420	446	20 070	—	—	19
371 174	67 046	119 293	557 513	14 495 093	126 431	692 136	32 766	141 549	20

koncessionen i Malmöhuss län brutits 23 485 ton A-kol, 4 812 ton C-kol samt 10 497 ton berg. — 2) I dag-som brutits av privatpersoner.

vid bergverken år 1943.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Vid järnverk samt andra metall-framställningsverk o. d.				Vid stenindustriella anläggningar				Summa motorer			
för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgenera-torer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgenera-torer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgenera-torer	
Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr	Antal	Hkr
5	220	—	—	1	15	—	—	6	235	—	—
72	17 322	81	47 404	3	115	3	115	77	17 567	114	52 855
6	1 840	2	150	12	450	—	—	35	2 622	2	150
—	—	4	8 400	4	240	2	5 250	4	240	8	14 548
—	—	—	—	9	177	—	—	28	688	2	395
—	—	5	5 100	22	777	1	8	33	1 217	6	5 108
30 347	443 412	—	—	3 886	48 409	—	—	42 663	700 696	—	—
30 430	462 794	1) 92	1) 61 054	2) 3 987	2) 50 183	2) 6	2) 5 373	42 846	723 265	132	73 056

omedelbar maskindrift samt 1 ångturbin om 1 900 hkr för elektrisk generatordrift. — 2) Här ingår fält-motorer om 45 hkr och 891 elektriska motorer om 10 653 hkr för omedelbar maskindrift samt 2 ångtur-

Av Kommerskollegium

hava intill den 11 januari 1945 offentliggjorts av:

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK:

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING:

INDUSTRI. Årgångarna 1911—1941.

BERGSHANTERING. Årgångarna 1911—1943.

SPECIALUNDERSÖKNINGAR:

Textil- och beklädnadsindustrien.

Läder-, hår- och gummivaruindustrien.

Sveriges bergshantering år 1913.

Sveriges monterade vattenkraft.

Sveriges utbyggda vattenkraft år 1930.

HANDEL. Årgångarna 1911—1943.

SJÖFART. Årgångarna 1911—1942.

STATISTISKA MEDDELANDEN:

SER. A. BAND III: 1. Statistisk översikt av det svenska näringslivets utveckling åren 1870—1915.

BAND IV: 10. 1931 års företagsräkning.

SER. C. MÅNADSSTATISTIK ÖVER HANDELN. Årgångarna 1913—1938 samt av årgången 1939 häft. 1—9.

BLAND ÖVRIGA PUBLIKATIONER MÄRKAS:

KOMMERSIELLA MEDDELANDEN. Årgångarna 1914—1944.

EKONOMISK ÖVERSIKT. Årgångarna 1921—1939 samt av årgången 1940 häft. 1.

RIDDARHYTTE MALMFÄLT. Beskrivningar över mineralfyndigheter N:r 1.

PERSBERGS MALMTRAKT och berggrunden i de centrala delarna av Filipstads bergslag. Beskrivningar över mineralfyndigheter N:r 2.
